

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO št. 1/2017 PRIDRUŽITVENEGA SVETA EU-REPUBLIKA MOLDAVIJA

z dne 4. avgusta 2017

o pridružitvenem načrtu EU-Republika Moldavija [2017/1489]

PRIDRUŽITVENI SVET EU-REPUBLIKA MOLDAVIJA JE –

ob upoštevanju Pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Moldavijo na drugi strani,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Pridružitveni sporazum med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Moldavijo na drugi strani ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: Sporazum) je bil podpisan 27. junija 2014 in je začel veljati 1. julija 2016.
- (2) Pridružitveni svet je v skladu s členom 436(1) Sporazuma pooblaščen za sprejemanje ustreznih priporočil za doseganje ciljev Sporazuma.
- (3) Pogodbenici na podlagi člena 453(1) Sporazuma sprejmeta vse splošne ali posebne ukrepe za izpolnjevanje svojih obveznosti iz Sporazuma ter sta odgovorni za doseganje ciljev Sporazuma.
- (4) Na podlagi pregleda evropske sosedске politike je bila predlagana nova faza sodelovanja s partnerji, ki obema stranema zagotavlja večji občutek odgovornosti.
- (5) Unija in Republika Moldavija sta se dogovorili, da bosta utrdili svoje partnerstvo, zato sta sprejeli vrsto prednostnih nalog za obdobje 2017–2019 s ciljem podpiranja ter krepitve odpornosti in stabilnosti Republike Moldavije, hkrati pa si prizadevata za tesnejše politično pridruževanje in poglobljeno gospodarsko povezovanje.
- (6) Pogodbenici Sporazuma sta se dogovorili o besedilu pridružitvenega načrta, ki bo podprl izvajanje Sporazuma, pri čemer bo poudarek na sodelovanju na področju skupno opredeljenih skupnih interesov –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Člen 1

Pridružitveni svet priporoča, naj pogodbenici izvajata pridružitveni načrt EU-Republika Moldavija, kot je določen v Prilogi.

⁽¹⁾ UL L 260, 30.8.2014, str. 4.

Člen 2

Pridružitveni načrt EU-Republika Moldavija, kot je določen v Prilogi, nadomesti pridružitveni načrt EU-Republika Moldavija, ki je bil sprejet 26. junija 2014.

Člen 3

To priporočilo začne učinkovati na dan sprejetja.

V Kišinjevu, 4. avgusta 2017

Za Pridružitveni svet

Predsednik

Pavel FILIP

PRILOGA

PRIDRUŽITVENI NAČRT MED EVROPSKO UNIJO TER REPUBLIKO MOLDAVIJO

Kazalo

Pridružitveni načrt med Evropsko unijo in Republiko Moldavijo	7
1. Načela, instrumenti in viri za izvajanje pridružitvenega načrta	7
2. Prednostne naloge pridružitvenega načrta	8
2.1 Ključne prednostne naloge	8
2.2 Politični dialog, dobro upravljanje in krepitev institucij	10
(i) Krepitev stabilnosti, neodvisnosti in učinkovitosti institucij, ki zagotavljajo demokracijo in pravno državo v Republici Moldaviji, tudi s celovito reformo javne uprave in reformo upravljanja javnih financ	10
(ii) Nadaljnje reforme pravosodja, zlasti zagotavljanje neodvisnosti, nepristranskosti, strokovnosti in učinkovitosti sodstva	13
(iii) Zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin	14
Človekove pravice in temeljne svoboščine	14
Svoboda izražanja	15
Sodelovanje civilne družbe	15
Slabo ravnanje in mučenje	16
Pravice otrok	16
Nasilje v družini	16
Enaka obravnava	16
Pravice sindikatov in temeljni delovni standardi	16
2.3 Zunanja in varnostna politika	17
Terorizem, neširjenje orožja za množično uničevanje in nezakonit izvoz orožja	17
Spor v Pridnestrju	18
Mednarodno kazensko sodišče	18
2.4 Sodelovanje na področju svobode, varnosti in pravice	18
Varstvo osebnih podatkov	19
Boj proti organiziranemu kriminalu	19
Reforma policije	19
Polijsko sodelovanje in zbirke podatkov	20
Boj proti prepovedanim drogam	21
Trgovina z ljudmi	21
Boj proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok	21
Boj proti kibernetiki kriminaliteti	21
Boj proti korupciji in navzkrižjem interesov ter njihovo preprečevanje	22
Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma ter boj proti finančnemu kriminalu	23
Sodelovanje na področju migracij, azila in upravljanja meja	24
Pravno sodelovanje	25

2.5	Trgovina in z njo povezane zadeve (poglobljeno in celovito območje proste trgovine)	26
	Blagovna menjava	26
	Tehnični predpisi, standardizacija in pripadajoča infrastruktura	26
	Sanitarni in fitosanitarni ukrepi	27
	Carinski postopki in olajševanje trgovine	28
	Pravila o poreklu	28
	Ustanavljanje, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje	29
	Tekoča plačila in pretok kapitala	29
	Javna naročila	29
	Pravice intelektualne lastnine	30
	Konkurenca	30
	Preglednost	31
	Trgovina in trajnostni razvoj	31
2.6	Gospodarski razvoj in priložnosti na trgu	31
	Pravo gospodarskih družb, računovodstvo, revizija in upravljanje podjetij	32
	Zaposlovanje, socialne politike in enake možnosti	32
	Varstvo potrošnikov	33
	Statistika	34
	Davčna ureditev	34
	Finančne storitve	35
	Industrijska in podjetniška politika	36
	Rudarstvo in surovine	36
	Turizem	37
	Kmetijstvo in razvoj podeželja	37
	Informacijska družba/digitalno gospodarstvo in digitalna družba	37
	Javno zdravje	38
	Urbanistično načrtovanje in gradnja	38
	Regionalni razvoj	38
	Ribiška in pomorska politika	39
2.7	Povezljivost, energetska učinkovitost, podnebni ukrepi, okolje in civilna zaščita	39
	Energija	39
	Promet	41
	Okolje	41
	Podnebni ukrepi	42
	Civilna zaščita	42
2.8	Mobilnost in medosebni stiki	43
	Izobraževanje, usposabljanje in mladi	43
	Raziskave in inovacije	44
	Kultura, avdiovizualna politika in mediji	45
	Sodelovanje v agencijah in programih EU	45
2.9	Obveščanje javnosti in prepoznavnost	46

Pridružitveni načrt med Evropsko unijo in Republiko Moldavijo

Evropska unija, njene države članice in Republika Moldavija (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so 27. junija 2014 podpisale ambiciozen in inovativen pridružitveni sporazum, ki vključuje poglobljeno in celovito območje proste trgovine. Sporazum vsebuje zavezujoče, na pravilih temelječe določbe in zagotavlja okrepljeno sodelovanje, pri čemer presega tradicionalne sporazume in zajema vsa interesna področja. Sporazum se je začasno uporabljal od 1. septembra 2014 do zaključka postopka ratifikacije, ki je 1. julija 2016 omogočil izvajanje pridružitvenega sporazuma v celoti.

Da bi se pripravilo in olajšalo izvajanje pridružitvenega sporazuma, sta se pogodbenici v Bruslju 26. junija 2014 dogovorili o pridružitvenem načrtu in s tem namenom pripravili seznam prednostnih nalog za skupno delo v obdobju 2014–2016.

Ta dokument posodablja in preusmerja pridružitveni načrt za obdobje 2014–2016 ter določa nove prednostne naloge za skupno delo za obdobje 2017–2019, tudi na podlagi Skleпов o Republiku Moldaviji, ki jih je Svet Evropske unije sprejel 15. februarja 2016. Razlikuje med kratkoročnimi prednostnimi nalogami (pri katerih bi se moral precejšen napredek doseči do konca leta 2017) in srednjeročnimi prednostnimi nalogami (pri katerih bi se moral precejšen napredek doseči v naslednjih dveh letih).

Dejstvo, da se pridružitveni načrt osredotoča na omejeno število prednostnih nalog, ne vpliva na področje uporabe ali mandat obstoječega dialoga v okviru drugih zadevnih sporazumov in partnerstev ali na večstranski ravni vzhodnega partnerstva.

Poleg tega lahko državljani Republike Moldavije z biometričnim potnim listom od aprila 2014 v schengenske države potujejo brez vizuma. Referenčna merila akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima morajo biti ves čas izpolnjena, da se zagotovi trajnost brezvizumskega režima ter s tem pripomore k mobilnosti in medosebnim stikom med EU in Republiko Moldavijo, pri čemer so to nekateri od temeljnih elementov političnega pridruževanja Republike Moldavije Evropski uniji in gospodarskega povezovanja z njo, kot je predvideno v pridružitvenem sporazumu.

1. Načela, instrumenti in viri za izvajanje pridružitvenega načrta

Izvajanje pridružitvenega načrta bodo usmerjala naslednja skupna načela:

- ukrepe, ki se izvajajo kot del pridružitvenega načrta, bi bilo treba izvajati v duhu splošnih ciljev političnega pridruževanja in gospodarskega povezovanja,
- prednostne naloge pridružitvenega načrta so odraz odgovornosti EU in Republike Moldavije, da bosta v celoti izvajali določbe pridružitvenega sporazuma zdaj, ko je ta v celoti stopil v veljavo,
- pogodbenici morata sodelovati pri izvajanju pridružitvenega načrta ob polnem spoštovanju načel izpolnjevanja prevzetih obveznosti, preglednosti, odgovornosti in vključevanja,
- doseženi rezultati v okviru pridružitvenega načrta bodo pomembno prispevali k izpolnitvi prednostnih nalog do leta 2020, o katerih se bodo dogovorili na vrhu vzhodnega partnerstva v Bruslju,
- cilj pridružitvenega načrta je doseči otipljive, opredeljene in trajnostne rezultate s postopnim izvajanjem praktičnih ukrepov in vključevanjem civilne družbe in drugih zainteresiranih strani. Pogodbenici bosta zlasti zagotovili, da bodo vsa zakonodaja in strateški dokumenti, oblikovani v okviru pridružitvenega načrta, pripravljani v vključujočem postopku, ki temelji na dokazih,
- pogodbenici priznavata pomen podpiranja dogovorjenih prednostnih nalog z ustreznimi in zadostnimi političnimi, tehničnimi in finančnimi sredstvi,
- izvajanje pridružitvenega načrta bo predmet spremljanja, letnega poročanja in ocenjevanja. Doseženi napredek bo pregledan, tudi v okviru srečanj dvostranskih struktur, določenih s pridružitvenim sporazumom. Tudi civilna družba se bo spodbujala, da svoje dejavnosti spremljanja osredotoči na pridružitveni načrt,
- Evropska unija bo Republiko Moldavijo podpirala pri izvajanju ciljev in prednostnih nalog iz pridružitvenega načrta. V ta namen bo dala na voljo vse razpoložljive vire podpore EU, zagotavljala strokovno znanje in izkušnje ter svetovanje, olajševala izmenjavo dobrih praks, strokovnega znanja in izkušenj ter informacij ter podpirala krepitev zmogljivosti in institucij. Evropska unija bo prav tako spodbujala in poskušala uskladiti podporo drugih partneric Republike Moldavije. V podporo izvajanju pridružitvenega načrta bo uporabila svoje ustrezne finančne instrumente. Vendar pridružitveni načrt ni dokument finančnega načrtovanja in ni nadomestek za finančno načrtovanje, ki ga izvajata pogodbenici.

EU bo zagotovila podporo v okviru splošnih prednostnih nalog za pomoč Republiki Moldaviji, kakor je navedeno v enotnem okviru podpore evropskega instrumenta sosedstva ter v načrtih programov za več držav, ki so bili za Republiko Moldavijo pripravljene prek evropskega instrumenta sosedstva, obenem pa si prizadevala za upoštevanje prednostnih nalog iz pridružitvenega načrta. Pomoč lahko zagotovi tudi iz drugih instrumentov EU. Vsakršna finančna pomoč bo zagotovljena popolnoma skladno z izvedbenimi pravili in postopki, ki urejajo zunanjo pomoč EU. Za vsa pomoč EU Republiki Moldaviji bodo skladno z navedenimi postopki še naprej veljali strogi pogoji, katerih izpolnjevanje se bo redno spremljalo in ocenjevalo. Vzpostaviti je treba potrebne sisteme za zgodnje opozarjanje, da bi zmanjšali tveganja.

Ta pridružitveni načrt se uporablja od trenutka, ko bo sprejet, do konca leta 2019. Pridružitveni načrt se lahko kadar koli spremeni ali posodobi, in sicer s soglasjem Pridružitvenega sveta EU-Republika Moldavija.

2. Prednostne naloge pridružitvenega načrta

2.1 Ključne prednostne naloge

Med prednostnimi nalogami v pridružitvenem načrtu bi bilo treba prednostno obravnavati naslednje reformne ukrepe:

Na področju krepitve institucij in dobrega upravljanja:

1. Neodvisnost sodstva

Izvajanje veljavne zakonodaje v zvezi s pravosodjem in organi kazenskega pregona za zagotavljanje neodvisnosti, nepristranskosti, integritete, strokovnosti in učinkovitosti sodstva, vključno s tožilstvom, v katerih ne bi smelo prihajati do političnega ali kakršnega koli drugega neupravičenega vmešavanja, ter zagotavljanje ničelne tolerance do korupcije in preprečevanje vseh vrst koruptivnih ravnanj. Izvajanje pravil glede funkcionalne imunitete v skladu z evropskimi standardi in dobrimi praksami. Pregledno in na dosežkih temelječe zaposlovanje sodnikov in tožilcev s strani neodvisnega organa.

2. Boj proti korupciji, goljufijam in navzkrižjem interesov ter njihovo preprečevanje

Izvajanje zakona o integriteti. Izvajanje zakona, v skladu s katerim morajo vsi zadevni uradniki predložiti prijavo svojega premoženja in premoženja zadevnih bližnjih sorodnikov ter poročati o morebitnih navzkrižjih interesov glede lastnih interesov ali interesov bližnjih sorodnikov, in zagotavljanje učinkovitega izvajanja izvršilnega postopka. Sprejetje zakonov o sorazmernih odvračilnih sankcijah za korupcijo in kazniva dejanja pranja denarja. Izvajanje nove strategije za integriteto in boj proti korupciji, da se uspešno prepreči in zmanjša korupcija v skladu z vrednotami in standardi EU. Krepitev zmogljivosti protikorupcijskih organov in izboljšanje koordinacije in sodelovanja med njimi. Vzpostavitev delujočega pravnega okvira za zaščito žvižgačev.

3. Odvzem premoženjske koristi in preiskava bančne goljufije

Ustanovitev učinkovite nacionalne službe za odvzem premoženjske koristi. Obveščanje EU o najpomembnejših rezultatih druge faze tekoče preiskave podjetja Kroll pod pogoji, dogovorjenimi s tem podjetjem, ne da bi pri tem ogrozili nadaljnje preiskave in odvzem premoženjske koristi. Uvedba temeljite in nepristranske preiskave za vse primere goljufij, ki so v obdobju 2012–2014 prizadele bančni sistem Republike Moldavije, tudi z namenom, da se povrnejo neupravičeno nakazana sredstva, odgovorni pa privedejo pred sodišče.

4. Reforma javne uprave, vključno z upravljanjem javnih financ

Izvajanje strategije za reformo javne uprave in strategij, na katerih le-ta temelji, ki so bile leta 2016 razvite v posvetovanju z OECD/SIGMA in donatorsko skupnostjo. Reorganizacija državnih institucij, upravnih organov in podjetij v državni lasti za večjo odgovornost, učinkovitost in uspešnost. Pregled razvoja politike in sistema usklajevanja za povečanje vključevanja, usklajenosti, učinkovitosti, predvidljivosti in preglednosti postopka odločanja. Izboljšanje kakovosti in dostopnosti javnih storitev. Zagotavljanje strokovne javne uprave in sodobnega sistema upravljanja človeških virov. Začetek izvajanja teritorialne reforme, s katero bi se lahko omogočil čim boljši izkoristek virov, ki so državljanom na voljo na lokalni ravni. Vse močnejše vključevanje civilne družbe, da se okrepi prevzemanje odgovornosti, preglednost in odzivnost v okviru reforme javne uprave in zagotavljanja javnih storitev.

Posodobitev strategije Republike Moldavije za upravljanje javnih financ za obdobje 2013–2020. Nadaljevanje reforme parlamentarnega nadzora in nadzora nad proračunskimi sredstvi. Okrepitev preglednosti politike in upravljanja javnih financ, nadzora nad njima in z njima povezane odgovornosti. Okrepitev upravljanja s skrbnim upravljanjem proračuna in proračunsko disciplino, okrepljenimi postopki odgovornosti in boljšim upravljanjem za doseganje rezultatov.

5. Temeljne svoboščine

Ohranitev svobode in pluralizma medijev, tudi s sprejetjem novega zakonika o avdiovizualnih medijih v skladu s priporočili Sveta Evrope, Evropske unije in OVSE, da se zakonodaja Republike Moldavije uskladi z Direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah in da se nujno obravnavajo koncentracija lastništva medijev, monopolizacija trga oglaševanja in reforma nacionalne radiotelevizije. Boljša opredelitev pristojnosti in nalog avdiovizualnega koordinacijskega sveta, da se okrepi njegova neodvisnost.

Sprejetje in izvajanje novega nacionalnega akcijskega načrta za človekove pravice s poudarkom na najranljivejših skupinah ter uskladitev načrtovanja in proračunskih postopkov, da se dodeli dovolj sredstev za njegovo učinkovito izvajanje. Zagotavljanje učinkovitega izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in vzpostavitev učinkovitega mehanizma parlamentarnega nadzora nad takim izvrševanjem.

Posebna pozornost bo namenjena zagotavljanju, da se enakost in vprašanja, povezana s spolom, obravnavajo kot medsektorska prednostna naloga.

6. Reševanje spora v Pridnestrju

Razvoj vizije za mirno in trajnostno rešitev spora v Pridnestrju, in sicer na podlagi suverenosti in ozemeljske celovitosti Republike Moldavije znotraj njenih mednarodno priznanih meja, s posebnim statusom za Pridnestrje, ki bo dosledno zagotavljala spoštovanje človekovih, političnih, ekonomskih in socialnih pravic prebivalstva ter spodbujala nadaljnje sodelovanje s pridnestrsko stranjo. Nadaljevanje konstruktivnega dialoga glede razmer na osrednjem (pridnestrskem) delu meje med Republiko Moldavijo in Ukrajino z vsemi zadevnimi stranmi.

Na področju gospodarskega razvoja in priložnosti na trgu:

7. Izboljšanje poslovnega okolja in naložbenega ozračja

Izvajanje programa reform, dogovorjenega z Mednarodnim denarnim skladom, ter izvajanje gospodarskih, davčnih in finančnih politik v duhu programa reform Mednarodnega denarnega sklada. Izboljšanje regulativnega okvira, operativnega okolja za MSP in izvrševanje konkurenčnega prava za zaježitev monopolističnega ravnanja. Izvajanje strategije za razvoj sektorja MSP za obdobje 2012–2020 in pripadajočega akcijskega načrta v skladu z novim zakonom o MSP, popravljenim in spremenjenim časovnim načrtom države za konkurenčnost ter nacionalno strategijo za privabljanje naložb in spodbujanje izvoza za obdobje 2016–2020. Okrepitev vloge poslovnih združenj in združenj MSP (vključno s sektorskimi združenji), da se izboljša dialog med javnim in zasebnim sektorjem. Poenostavitev sistema inšpektoratov in različnih inšpekcijskih organov, da se poveča učinkovitost in zmanjšajo možnosti za korupcijo, hkrati pa okrepi izvrševanje zakonodaje in standardov.

8. Kmetijstvo in razvoj podeželja

Izvajanje splošnega zakona o načelih subvencioniranja na področju kmetijstva in razvoja podeželja ter s tem izboljšanje izvajanja politike na tem področju. Povečanje konkurenčnosti kmetijske proizvodnje, zlasti v izbranih sektorjih z visoko izvozno vrednostjo. Izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev na podeželskih območjih. Izboljšanje trajnostne rabe tal in vodnih virov. Izboljšanje storitev in infrastrukture ter diverzifikacija gospodarskih dejavnosti na podeželju.

9. Reforme, povezane s trgovino: tehnični predpisi, standardizacija in pripadajoča infrastruktura ter carinski postopki in olajševanje trgovine

Izboljšanje olajševanja trgovine, pri čemer se kot referenčno merilo uporabljajo kazalniki OECD za olajševanje trgovine. Na področju tehničnih predpisov in standardov okrepitev sodelovanja z zadevnimi organizacijami EU, kot so CEN, Cenelec, ETSI, Euramet, EA in Welmec. Javna posvetovanja, povezana s tehničnimi predpisi ter sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, so bistvena, da bi dosegli širšo uporabo novih predpisov na teh področjih in da bi jih javnost bolje razumela. Pridobitev akreditacije v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi za vse laboratorije, ki opravljajo uradni nadzor, v skladu z mednarodnimi standardi, da se izpolnijo sanitarne in fitosanitarne zahteve glede izvoza in okrepi varnost hrane na notranjem trgu Republike Moldavije.

Uskladitev zakonodaje Republike Moldavije s carinskim zakonikom Evropske unije in njegovimi izvedbenimi predpisi ter izboljšanje uspešnosti carinske uprave glede poklicne integritete in preglednosti. Uskladitev zakonodaje Republike Moldavije, s katero bi omogočili pristop te države h Konvenciji o skupnem tranzitnem postopku.

Na področju poveztljivosti, energetske učinkovitosti, okolja in podnebnih ukrepov:

10. Energetska varnost in energetska učinkovitost

Okrepitev neodvisnosti agencije ANRE, tudi z depolitizacijo postopka imenovanj in razrešitve direktorjev ter z avtonomnim določanjem proračuna. Sprejetje novega zakona o energiji na pregleden in vključujoč način. Izvedba vseh priporočil iz pregleda agencije ANRE, ki ga je opravil Sekretariat Energetske skupnosti. Izvedba novih zakonov o električni energiji in zemeljskem plinu s sprejetjem potrebnih ukrepov, predpisanih z zakonom, in potrebne sekundarne zakonodaje. Dosledno izvajanje zavez in dogovorov, ki jih je sprejela Republika Moldavija, tudi tistih, ki so navedeni med cilji finančnih programov Mednarodnega denarnega sklada. Nadaljnje prizadevanje za povezavo energetskega trga Republike Moldavije z energetskim trgom EU. Uskladitev zakona o energetske učinkovitosti stavb in uvedba ustreznih podpornih mehanizmov za ukrepe za energetske učinkovitost v javnih stavbah in gospodinjstvih. Razvoj podpornih shem, upravnih predpisov in drugih ukrepov, potrebnih za spodbujanje k večji uporabi obnovljivih virov energije, na podlagi zakonodaje o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

11. Promet

Izvedba reforme in programa prestrukturiranja železniškega sektorja. Okrepitev prizadevanj za izvajanje zakonodaje EU na področju letalstva, da se v celoti izkoristi sporazum o skupnem zračnem prostoru med EU in Republiko Moldavijo. Vzpostavitev svobodne in poštene konkurence v letalskem sektorju, zlasti vključitev klavzul o nediskriminatornem dostopu do letališča v koncesijo za letališče Kišinjev ter ponovna vzpostavitev učinkovite konkurence v sektorju zemeljske oskrbe. Razvoj gospodarsko pomembne infrastrukture, tudi z nadaljnjim izvajanjem projektov za razvoj razširjenega okvirnega omrežja TEN-T.

12. Okolje in podnebni ukrepi

Zagotovitev nadaljnjega izvajanja upravnih reform in vzpostavitev ustrezne upravne zmogljivosti za izvajanje poglavij o okolju in podnebnih ukrepih iz pridružitvenega sporazuma. Doseganje napredka pri približevanju pravnemu redu na področju okolja s sprejetjem glavnega pravnega okvira v zadevnem sektorju, tj. zakonov o zaščiti zraka, ravnanju s kemičnimi snovmi in industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja). Izvajanje zakonov o strateški presoji vplivov na okolje in ravnanju z odpadki.

Na področju mobilnosti in medosebnih stikov:

13. Izobraževanje, usposabljanje in mladi

Izboljšanje izvajanja novega zakonika o izobraževanju na vseh ravneh izobraževanja. Povečanje upravne zmogljivosti ministrstva za izobraževanje in podrejenih organov. Nadaljevanje izvajanja reforme poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu s cilji razvojne strategije in akcijskega načrta za poklicno izobraževanje in usposabljanje (2013–2020), da bi zadostili potrebam trga dela. Sprejetje pravnega okvira za sektorske odbore. Spodbujanje vključevanja ustreznih zainteresiranih strani (med drugim tudi poslovnih in socialnih partnerjev) v vse oblike vseživljenjskega učenja za nadaljnji poklicni razvoj, da se bodo približale potrebam trga dela. Izvajanje nacionalne strategije razvoja mladinskega sektorja.

2.2 Politični dialog, dobro upravljanje in krepitev institucij

Cilj političnega dialoga in sodelovanja pri reformah, ki jih je treba izvesti v okviru tega pridružitvenega načrta, je okrepitev spoštovanja demokratičnih načel, pravne države in dobrega upravljanja, človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s pravicami oseb, ki pripadajo manjšinam, kakor je zapisano v temeljnih konvencijah ZN in Sveta Evrope ter z njimi povezanih protokolih. Zagotoviti bi bilo treba skladnost z akcijskim načrtom Sveta Evrope, ki se bo uporabljal med izvajanjem tega pridružitvenega načrta.

- (i) Krepitev stabilnosti, neodvisnosti in učinkovitosti institucij, ki zagotavljajo demokracijo in pravno državo v Republikli Moldaviji, tudi s celovito reformo javne uprave in reformo upravljanja javnih financ

Kratkoročne prednostne naloge

- sprejetje in izvajanje revidiranih pristojnosti ustavnega sodišča in postopkov imenovanja njegovih članov v tesnem sodelovanju z Beneško komisijo Sveta Evrope,

- obravnavanje vseh pomanjkljivosti, ki so jih na zadnjih volitvah ugotovili Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi in Urad za demokratične institucije in človekove pravice ter nacionalna nadzorna misija civilne družbe in osrednji javni organi, tudi potrebe po zagotovitvi preglednega financiranja volilne kampanje, neodvisnega in nepristranskega poročanja množičnih medijev ter glasov iz diaspore,
- ocena možnosti, da se državljanom Republike Moldavije omogoči neposredno financiranje dejavnosti političnih strank, volilnih kampanj/kandidatov na volitvah iz prihodkov, pridobljenih v tujini, in se hkrati tujim državljanom, osebam in državam prepreči neposredno ali posredno vmešavanje v politično dejavnost v Republiki Moldaviji,
- vzpostavitev delujočega pravnega okvira za zaščito žvižgačev,
- izvajanje reforme teritorialne strukture države z zmanjšanjem števila lokalnih organov v skladu z nacionalno strategijo za decentralizacijo in strategijo za reformo javne uprave,
- izvajanje strategije za reformo javne uprave in strategij, na katerih le-ta temelji, ki so bile leta 2016 razvite v posvetovanju z OECD/SIGMA in donatorsko skupnostjo,
- krepitev mehanizmov usklajevanja, spremljanja in poročanja ter zmogljivosti na politični in upravni ravni,
- ocena stroškov akcijskega načrta za reformo javne uprave za obdobje 2016–2018,
- priprava uravnoteženega proračuna v skladu s sporazumom z Mednarodnim denarnim skladom z zadostnimi finančnimi viri za izvedbo načrtovanih reform,
- reforma urada predsednika vlade,
- razjasnitev funkcij, vlog in odgovornosti glavnih institucij ter razvoj poenotениh, zapisanih in usklajenih postopkov in metodologij za razvoj politike in njeno usklajevanje, ki sta vključujoča in temeljita na dokazih,
- priprava pregleda pravnega okvira za javno upravo zaradi njegove spremembe, da bi zajel vse institucije, ki izvajajo značilne naloge državne uprave, ter zagotovil, da zaposlovanje, napredovanje in odpuščanje temeljijo na dosežkih,
- okrepitev vloge državnih sekretarjev kot najvišjih javnih uslužbencev na posameznem ministrstvu, kar bo prispevalo k profesionalizaciji in depolitizaciji javne uprave,
- povečanje obsega zbiranja podatkov za evidenco o zaposlenih, vključno s podatki o plačah, in postopna razširitev njene uporabe na vse državne institucije,
- reorganizacija državnih institucij za večjo odgovornost, učinkovitost in uspešnost, vključno s pregledom stroškovne učinkovitosti in uspešnosti podjetij v državni lasti, ki opravljajo upravne funkcije,
- dosledno izvajanje zakonodaje o preglednosti odločitev,
- sprememba zakona o dostopu do informacij za izboljšanje njegovega izvajanja in določitev potrebnih ureditev za spremljanje njegovega izvajanja,
- priprava splošnega zakona o upravnih postopkih za izvajanje načel dobrega upravljanja in postopna harmonizacija posebnih upravnih postopkov z novim zakonom,
- začetek izvajanja teritorialne reforme, s katero bi se lahko omogočil čim boljši izkoristek virov, ki so državljanom na voljo na lokalni ravni,
- posodobitev strategije Republike Moldavije za upravljanje javnih financ za obdobje 2013–2020,
- sprejetje nove strategije notranjega nadzora javnih financ,
- nadaljevanje reforme parlamentarnega nadzora in nadzora nad proračunskimi sredstvi; okrepitev preglednosti politike in upravljanja javnih financ, nadzora nad njima in z njima povezane odgovornosti,
- sprejetje novega osnutka zakona o delovanju računskega sodišča za zagotovitev neodvisnosti in učinkovitosti pri javni zunanji reviziji;

Srednjeročne prednostne naloge

- proučitev potrebnih ukrepov za krepitev institucionalnega okvira, da se zagotovi dolgoročna spodbuda odpornosti Republike Moldavije, v sodelovanju s Svetom Evrope,
- izboljšanje izmenjave informacij med vlado in parlamentom,
- krepitev parlamentarnega nadzora nad izvajanjem reform in zakonodaje,
- zagotovitev, da se predsedniške, parlamentarne in lokalne volitve izvedejo demokratično in v skladu z evropskimi standardi,
- proučitev možnosti revizije državnega financiranja političnih strank na podlagi najboljših mednarodnih praks, da bi se upoštevali izidi predsedniških volitev,
- pregled zgornje meje donacij posameznikov in pravnih subjektov političnim strankam skladno z najboljšimi mednarodnimi praksami in v skladu s strokovnim mnenjem Beneške komisije,
- izvajanje strategije za decentralizacijo v skladu z Evropsko listino lokalne samouprave Sveta Evrope (Zbirka pogodb Sveta Evrope, št. 122),
- pregled mehanizmov vpisa v volilni imenik v skladu s priporočili OVSE/ODIHR, da se zagotovi točnost podatkov,
- razvoj in izvajanje modula „Volitve – finančni nadzor“ v okviru avtomatiziranega informacijskega sistema in regulativnega okvira, s katerima se bo avtomatiziral proces poročanja, zbiranja in analiziranja finančnih poročil političnih strank in kandidatov na volitvah ter izboljšal javni dostop do teh informacij. Vzpostavitev učinkovitih sankcij v primeru kršitev in zagotavljanje, da dokazno breme v zvezi z izvorom sredstev nosijo stranke; izvajanje možnosti, da se zasežejo sredstva nepojasnjenega izvora,
- vzpostavitev učinkovitih mehanizmov za upravljanje in usklajevanje tokov pomoči v skladu s potrebami vlade,
- nadaljnje izvajanje reforme javne uprave v skladu z načeli javne uprave (na centralni in lokalni ravni ter teritorialne reforme) v posvetovanju s civilno družbo in vse močnejšim vključevanjem le-te, da bi se vzpostavila odgovorna, učinkovita, pregledna in strokovna javna uprava z ustrežno poklicno etiko, ki temelji na strokovnih dosežkih in dokazih ter je neodvisna od političnih pritiskov,
- optimizacija javne uprave na nacionalni in lokalni ravni v skladu s strategijo za reformo javne uprave,
- redna uporaba predhodnih ocen učinka; zagotovitev sistematičnega ocenjevanja stroškov reform in vzpostavitev medministrskih forumov za reševanje sporov na visoki upravni in politični ravni,
- uvedba preglednega in konkurenčnejšega plačnega sistema za javne uslužbence, s katerim bi privabili in obdržali nadarjene posameznike,
- zagotavljanje enostavno dostopnih informacij državljanom, in sicer informacij o njihovih pravicah do dobrega upravljanja, dostopa do informacij, upravnega sodstva in pravice, da zahtevajo odškodnino, tako da so seznanjeni s tem, kje in kako se pritožiti; zagotovitev učinkovitega in dejanskega ukrepanja na podlagi zahtevkov in pritožb državljanov,
- zagotovitev institucionalnih in organizacijskih izboljšav, ki so potrebne za krepitev parlamentarnega nadzora, vključno z načini sodelovanja z javno zunanjo revizijo,
- okrepitev zmogljivosti ministrstva za finance, da bo lahko opravilo svojo vlogo centralnega davčnega organa in zagotovilo vzdržnost javnih financ,
- nadaljnje izboljšanje upravljanja javnih financ in učinkovito izvajanje posodobljene strategije upravljanja javnih financ,
- vzpostavitev tekočega večletnega programa javnih naložb, ki ga vodi ministrstvo za finance, da se v večletnem proračunskem okviru zagotovijo prednostne naložbe na nacionalni ravni,
- zagotovitev institucionalnih in organizacijskih izboljšav, ki so potrebne za krepitev zunanjega nadzora, vključno z nadaljnjim razvojem zunanje revizijske funkcije računskega sodišča Republike Moldavije, v skladu s standardi Mednarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucij, in postopkov za sodelovanje med parlamentom in javno zunanjo revizijo,

- po potrebi izvajanje disciplinskih postopkov in učinkovito izvrševanje sankcij,
 - postopna reforma standardov javnega računovodstva in zunanjega poročanja.
- (ii) Nadaljnje reforme pravosodja, zlasti zagotavljanje neodvisnosti, nepristranskosti, strokovnosti in učinkovitosti sodstva, vključno s tožilstvom, v katerih ne bi smelo prihajati do političnega ali kakšnega koli drugega neupravičenega vmešavanja. Za nekatere elemente celovite reforme pravosodja bodo morda potrebne ustavne spremembe:

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje veljavne zakonodaje v zvezi s sodniki, tožilci, odvetniki in drugimi delavci v pravni stroki, da se zagotovi ničelna toleranca do korupcije in preprečijo vse vrste koruptivnih ravnanj,
- zagotovitev zaposlovanja sodnikov in tožilcev s strani neodvisnega organa na podlagi preglednih in objektivnih meril, temelječih na dosežkih, in poštenih izbirnih postopkov, tudi na podlagi obveznih pisnih preizkusov in nacionalnega seznama prostih delovnih mest v skladu z evropskimi standardi,
- zagotovitev napredovanja sodnikov in tožilcev, vključno z generalnimi tožilci in na višjih sodiščih, s strani neodvisnega organa na podlagi preglednih in objektivnih meril, temelječih na dosežkih, in poštenih izbirnih postopkov v skladu z evropskimi standardi,
- zagotovitev učinkovitega izvajanja zaščitnih ukrepov, ki zagotavljajo neodvisnost sodnikov,
- zagotovitev učinkovitega izvajanja disciplinskih pravil in etičnih kodeksov, vključno s procesnimi jamstvi za sodnike in tožilce ter avtonomijo pravosodne inšpekcije pred vrhovnim sodnim svetom, in mehanizmov pritožb, ki so dostopni javnosti,
- izvajanje pravil glede funkcionalne imunitete v skladu z najboljšo prakso in ob doslednem upoštevanju evropskih standardov,
- izvajanje zakonodajnega svežnja o integriteti znotraj pravosodja,
- izboljšanje preglednosti in učinkovitosti postopka odločanja vrhovnega sodnega sveta,
- krepitev neodvisnosti vrhovnega državnotožilskega sveta v skladu z določbami zakona o tožilstvu z dne 25. februarja 2016 in odločno nadaljevanje celovite reforme državnega tožilstva, tudi izvajanja nove zakonodaje,
- zagotovitev poštenega sojenja, dostopa do pravnega varstva in procesnih pravic v kazenskem postopku v skladu z obveznostmi Republike Moldavije na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah, sodne prakse Sodišča in drugih ustreznih konvencij Sveta Evrope z vzpostavitvijo:
 - = zakonodaje in ukrepov za zagotavljanje procesnih pravic osumljencev in obdolženih v kazenskih postopkih,
 - = zakonodaje, ukrepov in virov za zagotavljanje pravic žrtvam kaznivih dejanj za dostop do pravnega varstva, zaščite, podpore in nadomestila, tudi v okviru sistema kazenskega pravosodja,
- krepitev izvajanja mehanizma pravne pomoči in mehanizma za alternativno reševanje sporov,
- zagotovitev delovanja učinkovitega elektronskega sistema za upravljanje sodnih zadev z zanesljivim ključnim dodeljevanjem zadev in sodno statistiko;

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotovitev neodvisnosti pravosodnih institucij, da se prepreči njihova izpostavljenost politični ali kateri koli drugi obliki pritiska uprave, vlade ali parlamenta,

- zagotovitev popolne neodvisnosti vseh tožilcev in zmanjšanje nadzorne vloge generalnega državnega tožilstva, kot je določeno v novemu zakonu o tožilstvu,
- zagotavljanje, da nacionalni pravosodni inštitut izvaja začetno in nadaljnje usposabljanje v skladu z opredeljenimi potrebami,
- evidentiranje izvajanja ukrepov za krepitev integritete in odgovornosti pravosodja, kot so preverjanja in obsodbe za kazniva dejanja, povezana s korupcijo,
- prizadevanje za izboljšanje javnega dojemanja neodvisnosti, integritete, preglednosti in odgovornosti sodstva,
- doseganje napredka pri celoviti reformi tožilstva, vključno s tožilci, specializiranimi za organizirani kriminal in korupcijo,
- doseganje napredka pri izvajanju zakona o optimizaciji geografske razporeditve pravosodnega sistema v skladu z akcijskim načrtom, odobrenim s Sklepom Parlamenta št. 21 z dne 3. marca 2017,
- izboljšanje dostopa do sodnega varstva, zlasti žensk in ranljivih skupin,
- prizadevanje za precejšnje skrajšanje trajanja postopkov v civilnih in kazenskih zadevah,
- prizadevanje za izboljšanje stopnje rešenih zadev.

(iii) Zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin s celovitim sodelovanjem v zvezi z varstvom človekovih pravic in temeljnih svoboščin. To sodelovanje bo vključevalo delo na naslednjih področjih, da bi:

Človekove pravice in temeljne svoboščine

Kratkoročne prednostne naloge

- se dokončno oblikoval in nato izvedel novi nacionalni akcijski načrt za človekove pravice s poudarkom na najranljivejših skupinah in uskladilo načrtovanje proračunskih postopkov, da bi se dodelilo dovolj sredstev za njegovo učinkovito izvajanje,
- se ustanovila nacionalni svet in sekretariat za pripravo, spremljanje in poročanje o izvajanju novega nacionalnega akcijskega načrta za človekove pravice,
- se zagotovilo učinkovito izvrševanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in vzpostavil učinkovit mehanizem parlamentarnega nadzora nad takim izvrševanjem,
- se začelo izvajanje strategije za utrditev medetničnih odnosov za obdobje 2017–2027 in sprejel ustrezen akcijski načrt,
- se dosegel napredek pri pilotnem izvajanju Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v sedmih občinah, in sicer kot del prizadevanj Republike Moldavije za ratifikacijo Listine,
- se dokončala reforma institucije varuha človekovih pravic z izboljšanjem zakona št. 52 o varuhu človekovih pravic z dne 3. aprila 2014 v skladu s priporočili Beneške komisije in finančno določbo v skladu s pariškimi načeli,
- se zagotovilo delovanje nacionalnega preventivnega mehanizma za preprečevanje mučenja v skladu s členom 18(3) Izbirnega protokola h Konvenciji Združenih narodov proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim in poniževalnim kaznim ali ravnanju,
- se ratificiral Protokol št. 12 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin,
- se sprejele in izvajale spremembe zakonodaje o kaznivih dejanjih iz sovraštva, tako da bo ta usklajena z evropskimi standardi; se okreplila prizadevanja za preiskovanje in ukrepanje v primerih sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva ter zagotavljanje učinkovitega dostopa do pravnega varstva za žrtve;

Srednjeročne prednostne naloge

- se zagotovilo izvajanje zakonov in drugih predpisov proti diskriminaciji zaradi katerega koli razloga, vključno z zakonom za zagotovitev enakosti, ter okrepila zmogljivost Sveta za preprečevanje in odpravo diskriminacije (v nadaljnjem besedilu: Svet za enakost),
- se upoštevala priporočila struktur in strokovnjakov Sveta Evrope glede skladnosti z Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin ter se izvajala v soglasju s temi strukturami in strokovnjaki; v zvezi s tem bi bilo treba poskrbeti, da imajo pripadniki narodnih manjšin zagotovljene pravice, tudi z dialogom in posvetovanji z njimi, pri tem pa upoštevati tudi zadevna mnenja Beneške komisije Sveta Evrope,
- se izboljšalo izvajanje zakonodaje o dostopnosti za invalide ter povečala dostopnost javnih stavb, prevoza in informacij zanje,
- se zagotovilo učinkovito izvajanje Konvencije ZN o pravicah invalidov, vključno s členom 12 (Enakost pred zakonom) in členom 14 (Osebna svoboda in varnost),
- se podpisal izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov,
- se nadaljevala deinstucionalizacija otrok,
- se ohranili učinkoviti predsodni in izvensodni mehanizmi za reševanje sporov na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin,
- se še naprej omogočal dostop do informacij o pravicah državljanov in ustreznih pravnih rešitvah,
- se izvajali učinkoviti ukrepi za preprečevanje neupravičenih aretacij in nezakonitega prestrežanja ob upoštevanju, da je za zagotovitev ustrezne preiskave korupcije ali drugih vrst kaznivih dejanj lahko potrebno sorazmerno posredovanje,
- se spodbujala in povečevala ozaveščenost glede človekovih pravic in nediskriminacije v sodstvu, organih kazenskega pregona in upravi,
- se izvedel zakon o posebnem pravnem avtonomnem statusu Gagavzije iz leta 1994 na podlagi priporočil Beneške komisije iz leta 2002 in OVSE iz leta 2013,
- se zaščitile postopkovne pravice oseb, ki so pridržane na policiji ali v nacionalnem protikorupcijskem centru ali priprte;

Svoboda izražanja

Kratkoročne prednostne naloge

- se nadaljevalo delo zagotavljanja svobode izražanja in neodvisnosti medijev v skladu s priporočili Sveta Evrope, Evropske unije in OVSE,
- oblikovala in sprejela razvojna strategija za množične medije v skladu z evropskimi praksami,
- se vzpostavil redni dialog za izmenjavo dobrih praks na področju svobode in pluralnosti medijev, dekriminalizacije obrekovanja, zaščite novinarskih virov ter kulturne raznolikosti v medijih,
- se sprejel novi zakonik o avdiovizualnih storitvah popolnoma v skladu s priporočili OVSE in Sveta Evrope po zgledu osnutka iz leta 2011,
- se ustvarili pogoji za popolno neodvisnost javnih radiotelevizij;

Sodelovanje civilne družbe

Kratkoročne prednostne naloge

- bile v zbiranje informacij in politike spremljanja vključene organizacije civilne družbe, vključno z reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in sindikati,
- se sprejela strategija za razvoj civilne družbe za obdobje 2017–2020 in se zagotovilo njeno izvajanje;

Srednjeročne prednostne naloge

- se sprejel nov zakon o nevladnih organizacijah v skladu z mednarodnimi standardi, kar bo med drugim izboljšalo pravni okvir za učinkovito sodelovanje civilne družbe v procesu odločanja,
- se okreplil okvir za sodelovanje civilne družbe pri pripravi in spremljanju izvajanja javnih politik, tudi s spremembo zakona o preglednem odločanju,
- se spodbujala in okreplila finančna vzdržnost civilne družbe in obravnavala možnost uvedbe sistema socialnih pogodb, razširitve programov javnih nepovratnih sredstev in spodbujanja sprejetja pravnega okvira za donacije,
- se razvil aktiven državljanski duh in duh prostovoljstva;

*Slabo ravnanje in mučenje*Kratkoročne prednostne naloge

- se učinkovito obravnavalo vsako prijavljeno slabo ravnanje uslužbencev organov kazenskega pregona s pridržanimi osebami, zlasti v priporu;

Srednjeročne prednostne naloge

- se vzpostavil celovit politični okvir za preprečevanje nekaznovanosti in boja proti njej na podlagi smernic o odpravi nekaznovanja za hude kršitve človekovih pravic (Svet Evrope, 2011),
- se zagotovilo, da bodo primeri mučenja in slabega ravnanja dejansko preiskani in sankcionirani;

*Pravice otrok*Srednjeročne prednostne naloge

- se izvedel akcijski načrt o strategiji za zaščito otrok za obdobje 2016–2020 v letih od 2014 do 2020;

*Nasilje v družini*Kratkoročne prednostne naloge

- se zagotovilo izvajanje veljavnega zakonodajnega in političnega okvira o nasilju v družini;

Srednjeročne prednostne naloge

- se ratificirala Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima;

*Enaka obravnava*Srednjeročne prednostne naloge

- se zagotovila harmonizacija z evropskimi standardi v zvezi s pravili o zdravju in varnosti, porodniškem dopustu ter usklajevanju starševskih in poklicnih obveznosti,
- se spodbujala udeležba žensk pri odločanju ter v javnem, političnem in poslovnem življenju ter se izvajale usmerjene dejavnosti za zagotavljanje enake udeležbe in zastopanosti moških in žensk na teh področjih;

*Pravice sindikatov in temeljni delovni standardi*Srednjeročne prednostne naloge

- se nadaljevalo delo za zagotovitev, da se spoštujejo pravice sindikatov in temeljni delovni standardi v skladu z evropskimi standardi in konvencijami Mednarodne organizacije dela,
- se dosegel napredek pri zagotavljanju enakosti spolov na trgu dela, s posebnim poudarkom na zaposlovanju žensk,
- se izvajala zakonodaja o preprečevanju otroškega dela.

2.3 Zunanja in varnostna politika

Namen dialoga in sodelovanja na področju skupne zunanje in varnostne politike (v nadaljnjem besedilu: SZVP) je postopno zблиževanje, tudi na področju skupne varnostne in obrambne politike (v nadaljnjem besedilu: SVOP). Zlasti se bodo obravnavala vprašanja preprečevanja konfliktov in kriznega upravljanja, regionalna stabilnost, razoroževanje, neširjenje orožja, nadzor nad oborožitvijo in nadzor nad izvozom orožja. Sodelovanje na tem področju bo temeljilo na skupnih vrednotah in interesih, namenjeno pa bo povečanju harmonizacije in učinkovitosti politik z uporabo dvostranskih, mednarodnih in regionalnih forumov. Med drugim bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- podpis sporazuma med Evropsko unijo in Republiko Moldavijo o varnostnih postopkih za izmenjavo tajnih podatkov;

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnje spodbujanje mirnega reševanja sporov ter mednarodne stabilnosti in varnosti na podlagi učinkovitega večstranskega sodelovanja,
- razvoj sodelovanja glede sankcij EU,
- spodbujanje spoštovanja načel suverenosti in ozemeljske celovitosti, nedotakljivosti meja in neodvisnosti, kot so določena v Ustanovni listini Združenih narodov in v Helsinški sklepni listini OVSE,
- okrepitev praktičnega sodelovanja pri preprečevanju konfliktov in kriznem upravljanju z olajševanjem sodelovanja Republike Moldavije v civilnih in vojaških operacijah kriznega upravljanja, ki jih vodi EU, ter zagotavljanje dejavnosti svetovanja in usposabljanja na področju SVOP (na podlagi okvirnega sporazuma o sodelovanju, ki velja od 1. julija 2013, ter večstranskega okvira delovne skupine vzhodnega partnerstva za SVOP);

Terorizem, neširjenje orožja za množično uničevanje in nezakonit izvoz orožja

Kratkoročne prednostne naloge

- izmenjavo informacij o terorističnih organizacijah, skupinah, njihovih dejavnostih in podpornih mrežah v skladu z mednarodnim pravom in zakonodajo, ki sta jo sprejeli pogodbenici, tudi prek sporazuma o operativnem in strateškem sodelovanju med Republiko Moldavijo in Europolom ter prek sporazuma o sodelovanju med Republiko Moldavijo in Eurojustom,
- zagotovitev, da zakon o boju proti terorizmu temelji na človekovih pravicah in da ga pregleda Beneška komisija,
- sodelovanje pri carinskih kontrolah, ki temeljijo na oceni tveganja, za zagotovitev varnosti in zaščite blaga, ki je uvoženo, izvoženo ali v tranzitu,
- sodelovanje pri preprečevanju terorizma,
- sprejetje celovite strategije proti širjenju orožja za množično uničevanje ter kemičnega, biološkega, radiološkega in jedrskega orožja in povezanega nacionalnega akcijskega načrta;

Srednjeročne prednostne naloge

- sodelovanje za krepitev mednarodnega soglasja o boju proti terorizmu, ki temelji na človekovih pravicah, tudi o pravni opredelitvi terorističnih dejanj,
- nadaljnje izboljšanje zakonodajnega in regulativnega nacionalnega okvira na področju boja proti terorizmu, zlasti ob doslednem spoštovanju pravne države, mednarodnega prava o človekovih pravicah, prava o beguncih in humanitarnega prava ter popolnoma skladno z zadevnimi konvencijami ZN in Sveta Evrope, kot sta Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju terorizma iz leta 2005 (CETS 196) in njen Dodatni protokol ter Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (CETS 198),
- večji poudarek na razumevanju in odpravi dejavnikov radikalizacije in dejavnikov, ki vodijo v nasilni ekstremizem,
- proučitev možnosti za sodelovanje, tudi pri krepitvi zmogljivosti, na področju varnosti letalstva (tudi letališča) in zaščiti mehkih tarč,

- razvoj možnosti sodelovanja pri boju proti trgovini z orožjem in uničevanju zalog,
- razvoj možnosti sodelovanja in izmenjave informacij v zvezi z odkrivanjem nezakonitega orožja in njegovo izsleditvijo,
- sodelovanje pri in prispevanje k preprečevanju širjenja orožja za množično uničevanje, povezanih materialov in pripadajočih nosilcev s popolnim izpolnjevanjem in nacionalnim izvajanjem prevzetih obveznosti v skladu z mednarodnimi pogodbami in sporazumi o razoroževanju in neširjenju orožja ter drugimi ustreznimi mednarodnimi obveznostmi,
- vzpostavitev učinkovitega nacionalnega nadzora nad izvozom in tranzitom blaga, povezanega z orožjem za množično uničevanje, vključno z nadzorom nad končno uporabo tehnologij z dvojno rabo, z učinkovitimi sankcijami za kršitve nadzora izvoza,
- boj proti nezakoniti trgovini z osebnim in lahkim orožjem, vključno s strelivom, na podlagi veljavnih mednarodnih sporazumov in resolucij Varnostnega sveta ZN ter obveznosti v okviru drugih mednarodnih instrumentov, ki se uporabljajo na tem področju,
- nadaljevanje sodelovanja na področju nadzora izvoza konvencionalnega orožja ob upoštevanju Skupnega stališča EU o nadzoru izvoza vojaške tehnologije in opreme;

Spor v Pridnestrju

Srednjeročne prednostne naloge

- ohranjanje funkcionalnosti vseh obstoječih platform za dialog in pogajalskih okvirov, katerih namen je poiskati primerne rešitve za težave, s katerimi se ljudje spopadajo na obeh bregovih reke Dnester, ter celovita in mirna rešitev spora v Pridnestrju na podlagi suverenosti in ozemeljske celovitosti Republike Moldavije znotraj njenih mednarodno priznanih meja s posebnim pravnim statusom za pridnestrsko regijo,
- razvoj vizije za mirno reševanje spora v Pridnestrju kot podlage za sodelovanje s pridnestrsko stranjo,
- nadaljevanje učinkovitega sodelovanja med EU in Republiko Moldavijo v zvezi z reševanjem spora v Pridnestrju in spodbujanjem ukrepov za krepitev zaupanja v okviru dogovorjenih formacij, vključno s posvetovanji o ureditvi po razrešitvi spora,
- okrepitev dialoga, da se pojasnijo koristi pridružitvenega sporazuma ter zagotovi njegova uporaba na celotnem ozemlju Republike Moldavije, ob sprejetju ukrepov za legalizacijo dejavnosti gospodarskih subjektov z levega brega reke Dnester,
- nadaljevanje konstruktivnega dialoga glede razmer na osrednjem (pridnestrskem) delu meje med Republiko Moldavijo in Ukrajino z vsemi zadevnimi stranmi,
- razvoj platform za dialog med predstavniki civilne družbe in medijskih hiš iz desnega in levega brega reke Dnester;

Mednarodno kazensko sodišče

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča in povezanih instrumentov, pri čemer je treba ustrezno ohranjati njegovo integriteto.

2.4 Sodelovanje na področju svobode, varnosti in pravice

Pričakuje se, da bo Republika Moldavija stalno izpolnjevala zahteve iz štirih sklopov akcijskega načrta o liberalizaciji vizumskega režima z dne 16. decembra 2010. Učinkovito in trajnostno izvajanje vseh referenčnih meril iz akcijskega načrta, vključno s tistimi iz tretjega sklopa (Javni red in varnost), je bistveno za ohranjanje brezvizumskega režima z EU. V skladu z revidiranim mehanizmom zadržanja izvzeta iz vizumske obveznosti ⁽¹⁾ je mogoče potovanja brez vizumov začasno zadržati, če eno ali več referenčnih meril ni več izpolnjenih. V primeru utemeljenih pomislekov glede izpolnjevanja konkretnih referenčnih meril iz akcijskega načrta bo Republika Moldavija Evropski uniji na zahtevo predložila informacije.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2017/371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 1. marca 2017 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 539/2001 o seznamu tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja imeti vizume, in držav, katerih državljani so oproščeni te zahteve (sprememba mehanizma zadržanja) (UL L 61, 8.3.2017, str. 1).

Poleg tega pogodbenici ustrezno upoštevata priporočila, podana po strokovnih pregledih, ki sta bila organizirana v letih 2015 in 2016 ter namenjena oceni pravosodja, boja proti korupciji in preprečevanja pranja denarja v Republiki Moldaviji. V zvezi s tem se Republika Moldavija zavezuje, da bo navedena priporočila, skupaj z drugimi priporočili EU in drugimi priporočili mednarodnih organizacij, uporabila za pripravo dokumenta politike za obdobje po letu 2016 na področju boja proti korupciji ter dokumentov politike na področjih pravosodja in preprečevanja pranja denarja za obdobje po letu 2017.

Pogodbenici bosta poleg tega sodelovali na naslednjih področjih:

Varstvo osebnih podatkov

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnja harmonizacija nacionalnega pravnega okvira na področju varstva osebnih podatkov s pravom EU, s posebnim poudarkom na Uredbi (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ in Direktivi (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾,
- nadaljnje izvajanje pravnega okvira za varstvo osebnih podatkov v vseh sektorjih, da se zagotovi visoka raven varstva osebnih podatkov v skladu z evropskimi instrumenti in standardi,
- nadaljnja krepitev zmogljivosti državnega centra za varstvo osebnih podatkov;

Boj proti organiziranemu kriminalu

Kratkoročne prednostne naloge

- opredelitev in jasna razdelitev pristojnosti in pooblastil policije, ki se izvajajo za zbiranje obveščevalnih podatkov ter zbiranje in uporabo (forenzičnih) dokazov,
- oblikovanje in učinkovita krepitev sistema za finančne preiskave, ki je osredotočen na odkrivanje, zaseg in zaplenbo premoženjske koristi, pridobljene z organiziranim kriminalom,
- objava letnih poročil o dejavnosti specializiranega tožilstva za boj proti organiziranemu kriminalu;

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnje izvajanje in krepitev koncepta obveščevalno vodene policijske dejavnosti na celotnem ozemlju, za katero je potreben dobro razvit sistem za analizo tveganja in nevarnosti ter upravljanje (metodologija Eurobola, uporabljena v okviru ocene ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (SOCTA)),
- jasen opis orodij (vključno s posebnimi preiskovalnimi sredstvi, kadar jih je treba uporabiti) in pogojev, pod katerimi se lahko uporabijo v preiskavi;

Reforma policije

Kratkoročne prednostne naloge

- dokončanje vzpostavitve odgovorne, zanesljive in učinkovite organizacije policije, vključene v ministrstvo za notranje zadeve; politično vodstvo ministrstva bo omejeno na določanje strateških prednostnih nalog in splošnih politik policijskih sil; kar zadeva operativne dejavnosti policijskih sil, ne velja pravica do prepovedi (pozitivna ali negativna),
- izvajanje v skupnost usmerjenega policijskega dela in zagotavljanje, da državljani lahko zlahka posredujejo informacije policiji,
- krepitev odgovornosti in zagotavljanje, da ni neprimerne vpliva na delo policije;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL L 119, 4.5.2016, str. 89).

Srednjeročne prednostne naloge

- izvajanje strategije za javni red in varnost, tudi kar zadeva upravljanje javnega reda in množic,
- nadaljevanje izvajanja strategije za razvoj policije za obdobje 2016–2020 s posebnim poudarkom na posodobitvi (a) upravljanja človeških virov, (b) tehnik upravljanja in (c) operativnih zmogljivosti policijskih sil (spoštovanje temeljnih človekovih pravic pri obravnavanju policijskih pripornikov, vzpostavitev učinkovitih odnosov s splošno javnostjo, posodobitev njenega informacijskega okolja, okrepitev zmogljivosti za preiskovanje krajev zločinov in nadaljnji razvoj njene protikorupcijske strategije),
- sprejetje razvojne strategije za karabinjerske enote in zagotovitev napredka pri izvajanju strategije,
- vzpostavitev učinkovitega sistema za zaščito prič (posebna enota) in nudenje potrebnih jamstev pričam, da se zaščitijo pred ustrahovanjem in fizičnimi grožnjami;
- spodbujanje kulture integritete in etičnih vrednot na ministrstvu za notranje zadeve in policiji; razvoj pravil in standardov ravnanja, da se preprečijo in učinkovito sankcionirajo policijske kršitve; vzpostavitev orodij za ocenjevanje učinkovitosti in uspešnosti policijskih dejavnosti,
- vzpostavitev skupnega centra za usposabljanje organov kazenskega pregona (JLETC), da se zagotovi osnovno in specializirano usposabljanje na delovnem mestu, vključno z visoko specializiranim usposabljanjem, kadar je potrebno; JLETC bo na podlagi delovnega dogovora med Republiko Moldavijo in Agencijo Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) iz leta 2012 razvil tesno operativno sodelovanje s CEPOL-om,
- izboljšanje pogojev pripora na policiji,
- zagotovitev – na podlagi najboljših praks EU – neodvisnega policijskega mehanizma za spremljanje, s katerim bi spremljali splošno delovanje policije in način, na katerega vsi uradniki s policijskimi pooblastili opravljajo svoje policijske dejavnosti,
- izboljšanje zmogljivosti policije za odziv za hitro posredovanje;

*Policijsko sodelovanje in zbirke podatkov*Kratkoročne prednostne naloge

- nadaljnji razvoj avtomatizirane osrednje zbirke podatkov o preiskavah in pregonih (nacionalni e-sistem za vodenje zadev), da se prepreči tveganje prekrivanja kaznivih dejanj in neuspešnega povezovanja zadev, ki imajo pogosto velik geografski ali celo mednarodni obseg; takšen sistem bi moral v idealnih razmerah obsegati vse vidike procesa preiskave/pregona, vključno z informacijami o odvzemu, zamrznitvi in zaplembi premoženjske koristi,
- nadaljnje izboljšanje nacionalnega statističnega instrumenta, ki je vzpostavljen za merjenje stopnje kriminala in stopnje rešenih zadev. Pri oblikovanju novih prednostnih nalog politike bi ga bilo treba učinkovito uporabiti kot orodje za upravljanje;

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotovitev, da imajo centralne enote za mednarodno policijsko sodelovanje (nacionalna enota Europol in nacionalni centralni urad Interpola) v okviru enotne upravne strukture (enotne kontaktne točke) dostop do zadevnih nacionalnih in mednarodnih zbirk podatkov,
- okrepitev sodelovanja in izmenjave podatkov med Republiko Moldavijo in Europolom (kvalitativno in kvantitativno) v čezmejnih kazenskih zadevah,
- priprava strateške analize različnih oblik kriminala na globalni in sektorski ravni in njeno posredovanje pristojnim organom kazenskega pregona in Europolu,
- priprava večletnih akcijskih načrtov, v katerih so opredeljene operativne prednostne naloge organov kazenskega pregona, in sicer na podlagi ocene ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala,
- okrepitev izmenjave informacij z EU in njenimi državami članicami o terorizmu, nezakonitih migracijah, pranju denarja in finančnih zadevah;

*Boj proti prepovedanim drogam*Kratkoročne prednostne naloge

- sodelovanje v Evropski informacijski mreži na področju drog in odvisnosti od drog (REITOX) Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) in udeležba na zadevnih srečanjih strokovnjakov, ki jih organizira EMCDDA, v okviru razpoložljivega proračuna,
- jasna razdelitev nalog in usklajevanje med organi, pristojnimi za zmanjšanje povpraševanja po drogah, in organi, ki sodelujejo pri zmanjševanju ponudbe drog;

Srednjeročne prednostne naloge

- razširitev usklajevanja na vse vidike politike proti drogam, vključno s socialnimi in javnozdravstvenimi vidiki, izvršilnimi ukrepi, mednarodnim sodelovanjem in politiko za mlade,
- odobritev in izvajanje nacionalnega akcijskega načrta 2017–2018 za izvajanje nacionalne strategije proti drogam za obdobje 2011–2018;

Trgovina z ljudmi

- odobritev in izvajanje nacionalne strategije za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej za obdobje 2017–2022, ki bo zajemala tudi nacionalni sistem napotitev,
- nadaljnja poenostavitev pretoka informacij z izboljšanjem komunikacije in sodelovanja med Europolom in nacionalnimi večdisciplinarnimi enotami organov kazenskega pregona Republike Moldavije ter med temi enotami,
- zagotovitev krepitve zmogljivosti v institucijah kazenskega pregona, da se zagotovi sodelovanje z agencijami EU pri preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej;

Boj proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok

- okrepitev zmogljivosti zadevne preiskovalne enote, da si bo mogoče prizadevati za identifikacijo otrok, ki so žrtve spolne zlorabe, zlasti otroške pornografije,
- vzpostavitev struktur za pripravo ocene vsakega posameznega otroka, ki je žrtev spolne zlorabe, da se vzpostavi posebna pomoč in podpora,
- dodelitev posebnega zastopnika otrokom, ki so žrtve spolne zlorabe, če je nosilec starševske odgovornosti onemogočeno zastopanje otroka zaradi navzkrižja interesov ali če otrok nima spremstva ali je ločen od svoje družine,
- zagotovitev ustreznih intervencijskih ukrepov ali programov za obvladovanje posameznega tveganja, povezanega z vsemi storilci, obsojenimi zaradi spolne zlorabe ali izkoriščanja otroka;

*Boj proti kibernetiski kriminaliteti*Kratkoročne prednostne naloge

- krepitev sodelovanja z Evropskim centrom za boj proti kibernetiski kriminaliteti (EC3) v okviru Europola;

Srednjeročne prednostne naloge

- vlaganje v krepitev zmogljivosti (tudi organov kazenskega pravosodja), strokovno znanje in specializacijo za boj proti kibernetiski kriminaliteti (prilagojeni ukrepi za boj proti kibernetiski kriminaliteti, dvostranski pravosodni/polijski programi),
- okrepitev sodelovanja v boju proti kibernetiski kriminaliteti in spolnemu izkoriščanju otrok z uskladitvijo prednostnih nalog in poenostavitvijo komunikacije,

- proučitev možnosti za sodelovanje, zlasti pri zaščiti kritične infrastrukture, kot je navedeno v Direktivi Sveta 2008/114/ES ⁽¹⁾ in tudi ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ in povezave z obravnavanjem hibridnih groženj, in sicer na podlagi prejšnjih programov pomoči EU in drugih donatorjev za kibernetško odpornost,
- okrepitev sodelovanja za povečanje kibernetške odpornosti in pripravljenosti: olajšanje razvoja nacionalne strategije za kibernetško varnost za obdobje po letu 2020 na podlagi pristopa sodelovanja več deležnikov, ustanovitev nacionalne skupine za odzivanje na računalniške grožnje, spodbujanje vzpostavitve ustreznih koordinacijskih okvirov in struktur v subjektih javnega sektorja in zasebnem sektorju,
- sodelovanje pri zagotavljanju izvajanja ukrepov OVSE za krepitev zaupanja na področju kibernetike, s katerimi naj bi se povečala preglednost in sodelovanje na regionalni in podregionalni ravni,
- izvajanje Konvencije iz Budimpešte, zlasti v zvezi s postopkovnim pravom za namen domačih preiskav, javno-zasebnega sodelovanja in mednarodnega sodelovanja;

Boj proti korupciji in navzkrižjem interesov ter njihovo preprečevanje

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje zakona o integriteti,
- izvajanje zakona, v skladu s katerim morajo vsi zadevni uradniki predložiti prijavo svojega premoženja in premoženja zadevnih bližnjih sorodnikov ter poročati o morebitnih navzkrižjih interesov glede lastnih interesov ali interesov bližnjih sorodnikov, in zagotavljanje učinkovitega izvajanja izvršilnega postopka; pravilnost vsebine prijav premoženja/morebitnih navzkrižij interesov bi moral oceniti nacionalni organ za integriteto, povezano kazensko preiskavo pa bi moral izvesti nacionalni protikorupcijski center; ocene bi morale biti ustrezno prednostno razvrščene, poudarek pa bi moral biti zlasti na prijavah osebja na visoki ravni, vključno s sodniki in tožilci,
- zagotovitev ustreznega spremljanja sumljivih prijav in sistematična uporaba sankcij (glob, disciplinskih in drugih ukrepov) v primeru lažnih prijav, poznih prijav ali neprijav premoženja; dokazno breme izvora denarja ali premoženja mora nositi uradnik; nadaljnje objavljane prijav premoženja,
- zagotovitev postopnega prehoda na spletno predložitev prijav,
- zagotovitev celovitega delovanja nacionalnega organa za integriteto,
- razvoj mehanizmov imenovanja, ki temeljijo na preglednosti, dosežkih in strokovnosti, za svet za integriteto, inšpektorje nacionalnega organa za integriteto, pristojne za upravljanje in integriteto, s čimer se zagotovi, da bo nacionalni organ za integriteto neodvisen in prost vsakršnega političnega vpliva; zagotovitev, da ima nacionalni organ za integriteto dostop do potrebnih registrov, vključno z državnimi in zasebnimi evidencami, da zagotovi učinkovito preverjanje premoženja in osebnih interesov,
- zagotovitev zastopnosti civilne družbe v svetu za integriteto,
- sprejetje zakona o sorazmernih odvračilnih sankcijah za korupcijo in kazniva dejanja pranja denarja,
- začetek učinkovitega izvajanja nove strategije za integriteto in boj proti korupciji kot strateškega dokumenta, ki je namenjen preprečevanju in zmanjšanju korupcije v skladu z vrednotami in standardi EU; krepitev zmogljivosti skupine za spremljanje izvajanja nacionalne strategije za integriteto in boj proti korupciji v tesnem sodelovanju s parlamentom, vlado, sodstvom, zasebnim sektorjem in civilno družbo,
- zagotavljanje učinkovitega sodelovanja s pristojnimi institucijami in organi EU ter pomoči tem institucijam in organom, vključno z Evropskim uradom za boj proti goljufijam (OLAF) za preglede in inšpekcije na kraju samem, ki se nanašajo na upravljanje sredstev EU in nadzor nad njimi, v skladu z veljavnimi pravili in postopki;

⁽¹⁾ Direktiva Sveta (ES) št. 114/2008 z dne 8. decembra 2008 o ugotavljanju in določanju evropske kritične infrastrukture ter o oceni potrebe za izboljšanje njene zaščite (UL L 345, 23.12.2008, str. 75).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o ukrepih za visoko skupno raven varnosti omrežij in informacijskih sistemov v Uniji (UL L 194, 19.7.2016, str. 1).

Srednjeročne prednostne naloge

- izboljšanje mehanizma za usklajevanje in sodelovanje pri boju proti korupciji med protikorupcijskimi agencijami, kot so nacionalni protikorupcijski center, nacionalni organ za integriteto, generalni tožilec, služba notranjega ministrstva za notranjo varnost in boj proti korupciji ter obveščevalna in varnostna služba,
- vzpostavitev učinkovitega mehanizma usklajevanja na področju preprečevanja korupcije, pranja denarja in financiranja terorizma v okviru javne uprave na državni ravni,
- okrepitev vloge nacionalnega protikorupcijskega centra v boju proti korupciji, da se dosežejo konkretni rezultati. Zagotavljanje, da ima zadosten proračun in dovolj osebja, jasne odgovornosti, zadostne pristojnosti in potrebno avtonomijo ter da je zaščiten pred neupravičenimi političnimi vplivi in da dobro sodeluje z drugimi institucijami kazenskega pregona, ki so vključene v boj proti korupciji, zlasti s specializiranim uradom tožilstva za boj proti korupciji,
- nadaljnje ozaveščanje o različnih oblikah in vrstah korupcije in načinih za njihovo preprečevanje; redno bi bilo treba izvajati kampanje obveščanja; komunikacijska orodja in strategije se prilagodijo ciljni javnosti, njihov učinek pa se redno vrednoti,
- okrepitev sistema za preiskovanje in pregon uradnikov na visoki ravni zaradi primerov korupcije, pri čemer se zagotovi preglednost in nepristranskost sodnih postopkov, med drugim tudi z ustvarjanjem pogojev za odprto medijsko poročanje; v zvezi s tem bi se moral urad specializiranega tožilstva za boj proti korupciji osredotočiti na korupcijo na visoki ravni ter okrepiti svoje zmogljivosti v boju proti tovrstni korupciji,
- doseganje konkretnjših rezultatov v boju proti korupciji z izboljšanjem dosežkov organov na področju boja proti korupciji z učinkovitejšimi sankcijami in dejanskimi obsodbami, zlasti uradnikov na visoki ravni,
- sprememba zakonodaje, da bi naloge urada specializiranega tožilstva za boj proti korupciji omejili na korupcijo na visoki ravni, druge primere korupcije, ki jih preiskuje nacionalni protikorupcijski center, pa bi predali splošnim tožilcem,
- razvoj in krepitev celovitega in skladnega zakonodajnega okvira za spodbujanje integritete v javnem sektorju,
- temeljita preiskava bančnih goljufij, da se povrne neupravičeno nakazani denar, in redno pregledno poročanje o napredku preiskav,
- obveščanje EU o najpomembnejših rezultatih druge faze tekoče preiskave podjetja Kroll pod pogoji, dogovorjenimi s Krollom, ne da bi pri tem ogrozili nadaljnje preiskave in odvzem premoženjske koristi,
- zagotovitev povezljivosti e-sistema za integriteto z vsemi državnimi in zasebnimi evidencami, ki so potrebne za uspešno preverjanje premoženja in osebnih interesov,
- nadaljnje izvajanje sistema ocenjevanja institucionalne integritete s strani nacionalnega protikorupcijskega centra in sistema upravljanja tveganja korupcije s strani javnih institucij;

*Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma ter boj proti finančnemu kriminalu*Kratkoročne prednostne naloge

- uskladitev zakonodaje s četrto direktivo o pranju denarja in financiranju terorizma,
- povečanje tehničnih in operativnih zmogljivosti finančne obveščevalne enote, da se učinkovito izvedejo vse naloge na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, zlasti na področju izboljšanja finančnega obveščanja,
- finančna obveščevalna enota bi morala proaktivno obravnavati vse več obtožb o pranju denarja in financiranju terorizma, in sicer najprej v tistih organih, za katere velja obveznost poročanja in ki sistematično poročajo o sumljivih transakcijah, ki bi jih bilo treba v primeru neprijave sankcionirati,
- okrepitev režima preventivne zamrznitve s pooblastitvijo zadevnih poročajočih subjektov, da začasno ustavijo sumljive finančne transakcije,
- ustanovitev nacionalne službe za odvzem premoženjske koristi, ki prek okrepljenega sodelovanja spodbuja najhitrejšo možno sledenje premoženju znotraj EU, ki izvira iz kaznivih dejanj;

Srednjeročne prednostne naloge

- izvajanje krovne politike/strategije na področju finančnega kriminala in finančnih preiskav, ki bi zajemala vse ustrezne organe, vključno s tožilstvom, da se pospešijo zapletene in dolgotrajne preiskave na področju finančnega kriminala; vključitev pojma vzporednih finančnih preiskav in obveščevalno vodene policijske dejavnosti v strategijo, da se omogočijo proaktivni izvršilni ukrepi na podlagi analize podatkov,
- okrepitev in izvajanje zanesljivega zakonodajnega okvira za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, ki je v skladu z resolucijami Varnostnega sveta ZN in priporočili Projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF) ter v skladu z rezultati medsebojnega vrednotenja v okviru Posebnega odbora strokovnjakov za ocenjevanje ukrepov proti pranju denarja (MONEYVAL),
- izvajanje zanesljive in ambiciozne zakonodaje na področju zasega in zaplembe premoženjske koristi, ki presega minimalne standarde, določene na ravni EU, in zato vključuje tudi na primer določbe o zaplembi premoženja brez kazenske obsodbe (ali o civilni zaplembi),
- okrepitev operativnega sodelovanja pri zaplembi, odvzemu premoženjske koristi in upravljanju premoženjske koristi z učinkovito komunikacijo in izmenjavo dobrih praks med uradom Republike Moldavije za odvzem premoženjske koristi in EU,
- okrepitev operativnega sodelovanja med finančno obveščevalno službo, policijo, inšpekcijsko službo za finance ter davčno in carinsko službo in njihovimi enotami z interoperabilnostjo in izmenjavo podatkov (na primer na podlagi prilagojenih sporazumov o izmenjavi podatkov); imenovati bi bilo treba uradnike za zvezo med službami, ki bi olajševali operativno sodelovanje; razmisliti pa bi bilo treba tudi o začasnih izmenjavah osebja za namene usposabljanja,
- v sodelovanju s skupnim centrom za usposabljanje organov kazenskega pregona (prim. zgoraj) oblikovanje programa usposabljanja z jasnim akreditacijskim postopkom za preiskovalce in analitike finančnih kaznivih dejanj ter omogočanje in spodbujanje kolegov z drugih področij, da se udeležijo usposabljanja o finančnih preiskavah; pomen finančnih preiskav bi se moral ustrezno odražati v usposabljanju preiskovalcev, tožilcev in sodnikov,
- razvoj smernic in navodil za organe, za katere velja obveznost poročanja, ki sistematično poročajo o sumljivih transakcijah, da bi se okrepila učinkovitost izvajanja nacionalne zakonodaje za preprečevanje pranja denarja in boj proti financiranju terorizma.

Sodelovanje na področju migracij, azila in upravljanja meja

Migracije in azil

Kratkoročne prednostne naloge

- nadaljnje izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu oseb med EU in Republiko Moldavijo ter nadaljnje zagotavljanje pomoči za ponovno integracijo državljanov Republike Moldavije,
- nadaljnje zagotavljanje informacij, katerih cilj je pojasniti pravice in obveznosti potovanj brez vizumov, vključno z informacijami o pravilih, ki urejajo dostop do trga dela EU (tudi prek portala EU o priseljevanju), o okviru EU o zakonitih migracijah (direktive o pogojih za vstop in prebivanje nekaterih kategorij državljanov tretjih držav) ter o odgovornosti za zlorabo pravic v okviru brezvizumskega režima, kot tudi o pravicah in obveznostih v zvezi z zdravstvenimi sistemi držav članic EU,
- nadaljnji razvoj praktičnega sodelovanja v okviru partnerstva za mobilnost EU-Republika Moldavija;

Srednjeročne prednostne naloge

- spodbujanje in krepitev sodelovanja v okviru partnerstva za mobilnost EU-Republika Moldavija prek aktivne udeležbe držav članic EU s posebnim poudarkom na področju migracij in razvoja,
- okrepitev obstoječe infrastrukture (vključno s centri za pridržanje) in zaposlovanja v pristojnih organih, da se zagotovi učinkovito vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Republiki Moldaviji ali jo le prečkajo, z njenega ozemlja in zagotovi spoštovanje človekovih pravic priseljencev v upravnem pridržanju,
- nadaljnja krepitev obstoječega okvira za integracijo prek centrov za integracijo,

- okrepitev dejavnosti urada za migracije in azil kot glavnega akterja v sistemu evidentiranja in upravljanja migracijskih tokov s: (1) krepitvijo pravnega okvira, pogojev za sprejem in dokumentacije tujcev, (2) krepitvijo regionalnih služb za boj proti nezakonitem bivanju tujcev in za štetje tujcev, (3) izboljšanjem infrastrukture ter dodelitvijo potrebnih finančnih in človeških virov,
- nadaljnja krepitev sistema zbiranja in analize podatkov o migracijskih tokovih in azilu s posodobitvijo razširjenega migracijskega profila ter nadaljnja priprava poročil o vrednotenju in analizi tveganj na področju migracij in azila,
- nadaljnje učinkovito izvajanje zakonodaje o azilu, ki zagotavlja trden okvir za zaščito tistih, ki potrebujejo mednarodno zaščito, in krepitev infrastrukture nastanitvenega centra,
- izobraževanje javnih uslužbencev, uslužbencev ministrstva za notranje zadeve in sodnikov o azilu in migracijah,
- izvajanje celovitega pristopa na področju diaspore ter združevanje zmogljivosti nacionalnih in lokalnih organov za vprašanja, povezana z diasporo,
- razvoj učinkovitejših načinov za spodbujanje krožne migracije;

Upravljanje meja

Kratkoročne prednostne naloge

- nadaljnja okrepitev upravljanja meja in ohranjanje visoke kakovosti mejnih kontrol in nadzora ter razširitev in nadgradnja fiksnih in mobilnih naprav za video nadzor,
- izboljšanje skupnega upravljanja meja med EU in Republiko Moldavijo, tudi s skupnim mejnim nadzorom in izmenjavo informacij (vključno pred prihodom);

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnje zagotavljanje ustrezne infrastrukture, tehnične opreme, informacijskih sistemov ter finančnih in človeških virov v skladu s strategijo in akcijskim načrtom integriranega upravljanja meja Republike Moldavije,
- nadaljnja krepitev sodelovanja pri upravljanju meja z Evropsko agencijo za mejno stražo (Frontex),
- krepitev sistema usklajevanja na mejah na nacionalni ravni,
- nadgradnja slike o razmerah na nacionalni in lokalni ravni s krepitvijo analize tveganja, analize informacij in izmenjave informacij z nacionalnimi in mednarodnimi partnerji;

Pravno sodelovanje

Srednjeročne prednostne naloge

- (kvalitativna in kvantitativna) okrepitev sodelovanja med Republiko Moldavijo in Eurojustom v čezmejnih kazenskih zadevah,
- nadaljnja krepitev pravosodnega sodelovanja v civilnih in gospodarskih zadevah s:
 - = pristopom k večstranskim konvencijam o pravosodnem sodelovanju v civilnih zadevah ter njihovim izvajanjem, zlasti h Konvenciji o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini iz leta 1970,
 - = pristopom k večstranskim konvencijam o zaščiti otrok in njihovim izvajanjem, zlasti h konvencijam Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu s področja družinskega prava,
 - = pripravo vsega potrebnega za pristop in izvajanje Konvencije iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, zlasti z oceno nacionalnih zmogljivosti in virov,

- krepitev pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah s pristopom k ustreznim konvencijam in njihovim izvajanjem, zlasti kar zadeva konvencije Sveta Evrope.

2.5 Trgovina in z njo povezane zadeve (poglobljeno in celovito območje proste trgovine)

Obsežen del pridružitvenega sporazuma zajema poglobljeno in celovito območje proste trgovine. Zato se pričakuje, da se bo izvajanje tega dela iz Naslova V (Trgovina in z njo povezane zadeve) Sporazuma prednostno obravnavalo sorazmerno z njegovim pomenom v splošnem okviru pridružitvenega sporazuma in okviru odnosov med EU in Republiko Moldavijo.

Blagovna menjava

Pogodbenici bosta sodelovali pri izvajanju določb o dostopu do trga za blago, vključno z energijo, zlasti s skupnimi posvetovanji z namenom:

Kratkoročne prednostne naloge

- uvedbe nadaljnjih izboljšav na področju statistike o trgovinski bilanci, da bi pogodbenici še naprej pravilno uporabljali mehanizem za preprečevanje izogibanja,
- sodelovanja pri izvajanju časovnega načrta za izboljšanje konkurenčnosti v Republikli Moldaviji,
- izmenjave informacij o dogajanju, povezanem z dostopom do trga, v Republikli Moldaviji ter njeni politiki o dostopu do trga,
- izvedbe ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja za gospodarske subjekte, ki se ukvarjajo s trgovino;

Srednjeročne prednostne naloge

- povečanja izvozne zmogljivosti Republike Moldavije, tudi z začetkom izvajanja shem za finančno in nefinančno podporo (nepovratna sredstva) posameznim podjetjem za razvoj izvoza,
- okrepitev sodelovanja med EU in Republikli Moldavijo v postopku priprave in izvajanja zakonodaje, ki bo morda potrebna za izvajanje določb Sporazuma, ki se nanašajo na poglobljeno in celovito območje proste trgovine,
- odprave carin za blago s poreklom iz EU v skladu s Prilogo XV-D k pridružitvenemu sporazumu,
- zagotavljanja skladnosti z določbami o energiji, povezanimi s trgovino,
- izvajanja elementov v zvezi z izvozom za obdobje 2018–2020 v okviru nacionalne strategije za privabljanje naložb in spodbujanje izvoza za obdobje 2016–2020, vključno z vmesnim pregledom te strategije leta 2018.

Tehnični predpisi, standardizacija in pripadajoča infrastruktura

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali, da bi Republika Moldavija dosegla skladnost z EU pri tehničnih predpisih, standardizaciji, meroslovju, akreditaciji, postopkih ugotavljanja skladnosti ter sistemu nadzora trga, kot je določeno v pridružitvenem sporazumu in natančneje v delu, ki se nanaša na poglobljeno in celovito območje proste trgovine.

Te priprave bodo vključevale:

Kratkoročne prednostne naloge

- izmenjavo informacij o izpolnjevanju obveznosti za približevanje nacionalne zakonodaje pravnemu redu Unije, kot je določeno v ustreznih prilogah k Sporazumu, ter o njenem izvrševanju,
- krepitev upravnih zmogljivosti ustreznih državnih organov, institucij in agencij;

Srednjeročne prednostne naloge

- razvoj in posodobitev infrastrukture, povezane z upravljanjem tehničnih predpisov, standardizacije, meroslovja, akreditacije, postopkov ugotavljanja skladnosti in sistema nadzora trga, vključno z vzpostavitvijo nacionalnega informacijskega sistema,
- okrepitev sodelovanja z organizacijami EU, kot so CEN, Cenelec, ETSI, Euramet, EA, Welmec,
- izmenjavo informacij o drugih pomembnih vidikih načrtov Republike Moldavije na področju tehničnih ovir v trgovini in o veljavnih časovnih okvirih,
- pripravo in izvajanje, v sodelovanju s predstavniškimi organi zasebnega sektorja v Republiki Moldaviji, poglobljene kampanje/ukrepov za obveščanje, svetovanje in posvetovanje, da bi se poslovni skupnosti v Republiki Moldaviji pomagalo pri boljšem razumevanju pravil EU glede izdelkov in zahtev za dajanje izdelkov na trg,
- sodelovanje pri pripravah na Sporazum o ugotavljanju skladnosti in prevzemanju industrijskih izdelkov (ACAA).

Sanitarni in fitosanitarni ukrepi

Pogodbenci si bosta skupaj prizadevali, da bi zakonodajo in prakso na področju sanitarnih in fitosanitarnih standardov za živila in krmo, zdravje rastlin ter zdravje in dobrobit živali v Republiki Moldaviji bolj uskladili z zakonodajo in prakso EU, kakor je določeno v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- poenostavitev certificiranja uvoza/izvoza agroživilskih proizvodov,
- razvoj in izvajanje strategije za varnost hrane za obdobje 2017–2022,
- okrepitev sodelovanja med nacionalno agencijo za varnost hrane in ministrstvom za kmetijstvo, da se pripravijo, sprejmejo in izvedejo zakonodajne reforme na sanitarnem in fitosanitarnem področju,
- krepitev upravne zmogljivosti z usposabljanjem osebja pristojnih državnih in izvršilnih organov in agencij, da se pripravi in izvaja zakonodaja, ki je skladna z zakonodajo EU,
- organizacijo kampanj obveščanja skupaj z zadevnimi agencijami, podjetji in nevladnimi organizacijami o zahtevah za dostop do trga EU, pa tudi v sodelovanju s civilno družbo o potrošniških vidikih varnosti živil in krme,
- pridobitev mednarodno priznane akreditacije za vse laboratorije, ki opravljajo uradni nadzor, da se izpolnijo sanitarne in fitosanitarne zahteve glede izvoza in okrepi zdravje živali in rastlin ter varnost hrane na notranjem trgu Republike Moldavije;

Srednjeročne prednostne naloge

- reorganizacijo in razvoj zmogljivosti nacionalne agencije za varnost hrane na podlagi določb prihodnje nove strategije za varnost hrane za obdobje 2017–2022,
- dokončanje izvajanja sedanje strategije Republike Moldavije za varnost hrane, s posebnim poudarkom na kakovosti zakonodaje ter zmogljivosti izvrševanja, in odprava morebitnih ugotovljenih pomanjkljivosti,
- približevanje nacionalne zakonodaje pravnemu redu Unije, navedenem v ustreznih prilogah k Sporazumu, ter zagotavljanje njenega učinkovitega izvajanja in izvrševanja,
- nadaljnje izboljšanje infrastrukture in s tem povezane zmogljivosti, ki je potrebno za izvajanje zakonodaje, zlasti laboratorijev za zdravje živali in rastlin, laboratorijev za varnost hrane in mejnih kontrolnih točk v skladu z zahtevami EU,
- dokončanje vzpostavitve sistema zgodnjega opozarjanja za živila in krmo, zdravje živali in zdravje rastlin.

Carinski postopki in olajševanje trgovine

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali, da se zakonodaja Republike Moldavije uskladi s pravom EU, sklopom praktičnih carinskih smernic EU in mednarodnimi standardi, navedenimi v skladu z njihovo opredelitvijo iz poglavja 5 in ustreznih prilog k pridružitvenemu sporazumu. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- uskladitev zakonodaje Republike Moldavije s carinskim zakonikom Evropske unije,
- nadaljnje izvajanje strateškega okvira za carinsko sodelovanje,
- nadaljnjo posodobitev carinske službe in njene infrastrukture ter organizacijo usposabljanja osebja, zlasti da bi se v Republiki Moldaviji okrepila v storitve usmerjena kultura brez korupcije,
- pripravo časovnega načrta za pristop Republike Moldavije h Konvenciji o skupnem tranzitnem postopku in pripravo projektne skupine,
- krepitev ukrepov za boj proti goljufijam in preprečevanje nezakonite trgovine, tudi s trošarinskimi izdelki, zlasti z okrepljenim sodelovanjem v okviru Protokola o vzajemni upravni pomoči v carinskih zadevah,
- zagotovitev učinkovitega izvajanja zakonodaje Republike Moldavije o varstvu geografskih označb in pravic intelektualne lastnine ter zagotavljanje ustreznega usposabljanja carinskih uradnikov v zvezi s tem;

Srednjeročne prednostne naloge

- pripravo predpisov za izvajanje novega carinskega zakonika,
- približevanje sistema pooblaščenih gospodarskih subjektov Republike Moldavije sistemu EU z možnostjo vzajemnega priznavanja,
- uskladitev zakonodaje in vzpostavitev pogojev za pristop Republike Moldavije h Konvenciji o skupnem tranzitnem postopku,
- nadaljnjo poenostavitev in modernizacijo carinskih postopkov ter zagotavljanje njihovega učinkovitega izvajanja,
- sodelovanje pri carinskem nadzoru, ki temelji na oceni tveganja, in izmenjavo pomembnih informacij, ki prispevajo k boljšemu upravljanju tveganja in varnosti dobavnih verig, olajševanju zakonite trgovine ter varnosti uvoženega ali izvoženega blaga ali blaga v tranzitu,
- okrepitev postopkov za hitri pristop k Protokolu k Okvirni konvenciji Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom, da se odpravi nezakonita trgovina s tobaknimi izdelki.

Pravila o poreklu

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za izvajanje pravil o poreklu, ki so določena v protokolu k pridružitvenemu sporazumu in izhajajo iz pristopa Republike Moldavije k Regionalni konvenciji o panevro-mediteranskih preferencialnih pravilih o poreklu. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- razpravo o sedanjih postopkih, ki jih uporabljajo carinske službe Republike Moldavije pri izdajanju potrdil in preverjanju porekla blaga, in po potrebi njihov pregled;

Srednjeročne prednostne naloge

- pomoč Republiki Moldaviji pri izvajanju njenih obveznosti, ki izhajajo iz njenega pristopa h Konvenciji,
- usposabljanje carinskih služb Republike Moldavije na področju certificiranja in preverjanja preferencialnega porekla.

Ustanavljanje, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje

Pogodbenici bosta nadaljevali dialog o ustanavljanju, trgovini s storitvami in elektronskem poslovanju na podlagi ustreznih določb pridružitvenega sporazuma. Uresničili bosta zaveze na področjih storitev, kot je določeno v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- zagotavljanje usposabljanja in zadostne upravne zmogljivosti za obvladovanje približevanja zakonodaje,
- zagotovitev redne izmenjave informacij o predvideni ali tekoči pripravi zakonodaje na področjih, izbranih za približevanje, in dialog v ta namen,
- zagotovitev, da pravni okvir za storitve in ustanavljanje v Republiki Moldaviji odraža pravice in obveznosti ter omogoča učinkovito izvajanje zavez glede dostopa do trga, ki izhajajo iz poglobljenega in celovitega območja proste trgovine.

Tekoča plačila in pretok kapitala

Pogodbenici bosta nadaljevali dialog o pretoku kapitala in plačilnem prometu, zlasti za namene spremljanja izpolnjevanja vseh obstoječih obveznosti iz pridružitvenega sporazuma.

Javna naročila

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali, da bi Republika Moldavija izvedla poglavje o javnih naročilih v okviru pridružitvenega sporazuma in s tem povezane reforme. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- koordinacijo harmonizacije pravnega in institucionalnega okvira Republike Moldavije na področju javnih naročil z Evropsko komisijo,
- natančno in pravočasno obveščanje o razvoju zakonodaje Republike Moldavije, zlasti kar zadeva načrtovano zakonodajno delo, ki bo vplivalo na politiko javnih naročil in izvrševanje, in o razvoju institucionalne ureditve,
- nadaljevanje izvajanja strategije Republike Moldavije za javna naročila, kar bo zagotovilo dobro delujoč, konkurenčen, odgovoren in pregleden sistem javnih naročil, ki vzbuja in zagotavlja zaupanje državljanov Republike Moldavije in mednarodne skupnosti v postopke javnih naročil,
- vzpostavitev in izvajanje zakonodaje o javnih naročilih na področju javnih služb, koncesij in javno-zasebnih partnerstev v skladu z ustrežno zakonodajo EU,
- zagotavljanje, da bo imel neodvisni nacionalni organ za pritožbe in reševanje sporov zadostno upravno zmogljivost, da bo lahko zagotovil učinkovita pravna sredstva v skladu z zadevno zakonodajo EU,
- razvoj potrebnih pristojnosti in upravne zmogljivosti v organih, pristojnih za nadzor izvajanja politike javnih naročil,
- uskladitev sistema pravnih sredstev z evropskim pravnim redom o standardih neodvisnosti, poštenosti in preglednosti, ki zagotavlja hitro in strokovno obravnavo pritožb,
- razvoj potrebnih kompetenc in upravne zmogljivosti, ki spodbujata večjo učinkovitost postopkov javnih naročil, tudi tistih vidikov, ki lahko prispevajo k pametni, trajnostni in vključujoči gospodarski rasti Republike Moldavije.

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljevanje izvajanja strategije Republike Moldavije za javna naročila,
- zagotovitev nacionalne reforme javnih naročil s postopno uskladitvijo z ustreznim in posodobljenim pravnim okvirom EU ter zagotovitev njenega ustreznega izvajanja in izvrševanja,

- opredelitev pravil o javnem naročanju za javna podjetja v skladu s standardi in najboljšo prakso EU,
- nadaljnje izvajanje e-javnega naročanja in izboljšanje delovanja ustreznega informacijskega orodja,
- proučitev ustanovitve centraliziranih nabavnih organov in zagotavljanje, da imajo vsi naročniki dovolj osebja in virov, ki jih potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti.

Pravice intelektualne lastnine

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za uskladitev zakonodaje Republike Moldavije s pravom Unije in mednarodnimi standardi o varstvu pravic intelektualne lastnine in bosta zagotovili učinkovito varstvo pravic intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, kakor je določeno v pridružitvenem sporazumu. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- sprejetje ukrepov za okrepitev ozaveščanja javnosti na področju varstva intelektualne lastnine ter zagotavljanje učinkovitega dialoga z imetniki pravic,
- zagotavljanje ustreznega izvajanja in izvrševanja nacionalne zakonodaje v skladu s standardi EU na tem področju, vključno z geografskimi označbami, ter razvoj orodij za spremljanje izvajanja in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine v skladu s pridružitvenim sporazumom,
- zagotavljanje ustreznega usposabljanja o zaščiti geografskih označb za uradnike ustreznih uprav in člane sodstva.

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotavljanje ustrezne in učinkovite ravni varstva pravic intelektualne lastnine za imetnike pravic iz obeh pogodbenic ter vzpostavitev ustreznih ukrepov za uveljavljanje teh pravic,
- okrepitev zmogljivosti izvrševanja pristojnih državnih organov in izvajalskih agencij, vključno s carinsko službo Republike Moldavije, in redno poročanje o stanju upravne zmogljivosti,
- zagotovitev obstoja ustreznega pravnega okvira, da se imetnikom pravic zagotovi dostop do pravnega varstva, ter obstoja in učinkovitega izvajanja sankcij,
- konsolidacijo ustreznih institucionalnih struktur ter državne agencije za intelektualno lastnino in organizacij za kolektivno upravljanje pravic; okrepitev sodelovanja z organi, organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in panožnimi združenji tretjih držav,
- izvajanje standardov iz direktive o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta) ⁽¹⁾ in Uredbe (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾,
- sprejetje učinkovitih ukrepov proti ponarejanju in piratstvu ter učinkovito izvajanje izvedbenih predpisov in sankcij za kršitve pravic intelektualne lastnine na podlagi nacionalne strategije varstva pravic intelektualne lastnine do leta 2020 in pripravo rednih poročil na podlagi oprijemljivih in izmerljivih ciljev in podatkov.

Konkurenca

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za izvajanje poglavja pridružitvenega sporazuma o konkurenci in s tem povezanih reform. To sodelovanje bo vključevalo:

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotovitev, da institucionalni okvir Republike Moldavije in njegova upravna zmogljivost zagotavljata nepristransko in učinkovito izvajanje zakonodaje o konkurenci in enake konkurenčne pogoje za vse gospodarske subjekte,

⁽¹⁾ Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 157, 30.4.2004, str. 45).

⁽²⁾ Uredba (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. junija 2013 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003 (UL L 181, 29.6.2013, str. 15).

- okrepitev dialoga o izkušnjah z izvrševanjem zakonodaje na tem področju in o drugih zakonodajnih spremembah v zvezi s konkurenco, vključno z zagotavljanjem usposabljanja za organe in *ad-hoc* strokovnega svetovanja o splošnem izvrševanju pravil o državni pomoči.

Preglednost

Pogodbenici bosta posebno pozornost namenili:

Kratkoročne prednostne naloge

- oblikovanju vladne komunikacijske strategije in opredelitvi ključnih tem za osredotočenje prizadevanj uprave na področju komunikacije,
- krepitvi zmogljivosti urada vlade za komuniciranje na področju strateškega načrtovanja,
- razpravi o dobrih praksah in izkušnjah v zvezi s preglednimi postopki oblikovanja politike, zlasti z vključitvijo civilne družbe v dialog politike,
- izmenjavi informacij in zagotavljanju ustreznega usposabljanja, vključno z mehanizmi obveščanja in posvetovanji z zainteresiranimi stranmi,
- vodenju seminarjev in drugih dogodkov za širšo javnost, namenjenih pojasnjevanju izvajanja pridružitvenega sporazuma in procesa približevanja;

Srednjeročne prednostne naloge

- spoštovanju zavez o preglednosti v postopkih oblikovanja politike v zvezi s trgovinsko politiko ter presoji potrebnih mehanizmov, ki bi jih morda bilo treba vzpostaviti,
- povečanju brezplačnega in enostavnega dostopa do javnih informacij, predpisanega z zakonom.

Trgovina in trajnostni razvoj

Pogodbenici bosta nadaljevali dialog in delo v zvezi z vprašanji iz ustreznega poglavja pridružitvenega sporazuma. To bo vključevalo:

Kratkoročne in srednjeročne prednostne naloge

- izmenjavo informacij o izvajanju ustreznega domačega okvira politike ali mednarodnih obveznosti v zvezi s trajnostnim razvojem,
- razpravo o učinkovitem izvajanju obveznosti iz tega poglavja v zvezi z udeležbo zainteresiranih strani in dialogom s civilno družbo,
- zagotovitev, da delovna inšpekcija ostane v skladu z mednarodnimi standardi Mednarodne organizacije dela in načeli EU,
- izmenjavo dobrih praks in relevantnih izkušenj.

Pogodbenici bosta upoštevali, da so prednostne naloge v zvezi s pravicami sindikatov in temeljnimi delovnimi standardi iz oddelka 2.2 ter prednostne naloge iz oddelka 2.6 (*Zaposlovanje, socialne politike in enake možnosti*) zelo pomembne za izvajanje poglavja „Trgovina in trajnostni razvoj“, zato bi jih bilo treba obravnavati v zvezi s tem delom pridružitvenega sporazuma.

2.6 Gospodarski razvoj in priložnosti na trgu

Pogodbenici bosta sodelovali, da bi se Republiki Moldaviji zagotovila podpora pri vzpostavitvi v celoti delujočega tržnega gospodarstva ter postopnem usklajevanju politik s politikami EU v skladu z vodilnimi načeli makroekonomske stabilnosti, zdravih javnih financ, trdnega finančnega sistema ter vzdržne plačilne bilance. To sodelovanje prispeva zlasti k doseganju naslednjih ciljev:

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanju programa reform, dogovorjenega z Mednarodnim denarnim skladom,
- po sprejetju ukrepa makrofinančne pomoči, o katerem je bil sklenjen dogovor z EU, začetku njegovega izvajanja;

Srednjeročne prednostne naloge

- dokončni izvedbi programa reform, dogovorjenega z Mednarodnim denarnim skladom,
- po sprejetju ukrepa makrofinančne pomoči, o katerem je bil sklenjen dogovor z EU, njegovemu polnemu izvajanju,
- spremljanju makroekonomskega razvoja, razpravljanju o ključnih izzivih politike in izmenjavi informacij o dobrih praksah s krepitvijo rednega makroekonomskega dialoga, da se izboljša kakovost oblikovanja gospodarske politike,
- nadaljnji krepitvi neodvisnosti, regulativnih pristojnosti in zmogljivosti narodne banke Republike Moldavije in nacionalne komisije za finančne trge; delitvi izkušenj EU o monetarni politiki in politiki deviznih tečajev ter politikah na področju nadzora in regulacije finančnega in bančnega sektorja, da se nadalje okrepijo zmogljivosti Republike Moldavije na teh področjih,
- izboljšanju vzdržnosti in upravljanja javnih financ z izvajanjem davčnih reform, vključno z boljšim izvajanjem parlamentarnega nadzora nad proračunom,
- nadaljnemu razvoju odprtih, konkurenčnih in preglednih pravil in postopkov v zvezi s privatizacijo ter njihovega izvajanja v skladu z dobrimi praksami EU.

Pravo gospodarskih družb, računovodstvo, revizija in upravljanje podjetij

Pogodbenici bosta sodelovali pri pripravah Republike Moldavije na izvajanje prava EU in mednarodnih instrumentov, navedenih v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu, zlasti pa bosta sodelovali pri:

Kratkoročne prednostne naloge

- približevanju zakonodaje Republike Moldavije o reviziji in računovodstvu instrumentom EU in mednarodnim instrumentom, navedenim v Prilogi II k pridružitvenemu sporazumu,
- izmenjavi pravočasnih, pomembnih in točnih informacij o stanju veljavne zakonodaje in njeni skladnosti s pravom EU v obliki, dogovorjeni med pogodbenicama, za izvajanje prava EU v skladu z dogovorjenim časovnim načrtom,
- opredelitvi področij, na katerih bi bilo treba zagotoviti usposabljanje, krepitev zmogljivosti ter strokovno znanje in izkušnje,
- poenostavitvi sistema inšpektoratov in različnih inšpekcijskih organov, da se poveča učinkovitost in zmanjšajo možnosti za korupcijo, pri čemer je glavni cilj izboljšanje poslovnega okolja ter krepitev izvrševanja zakonodaje in standardov;

Srednjeročne prednostne naloge

- razvoju upravne zmogljivosti državnih institucij Republike Moldavije, ki so vključene v izvajanje prava gospodarskih družb, računovodstva, revizije in upravljanja podjetij,
- začetku pogovorov o vzpostavitvi registra dejanskega lastništva za podjetja.

Zaposlovanje, socialne politike in enake možnosti

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za:

Kratkoročne prednostne naloge

- zagotovitev razmer za učinkovito izvajanje strategije zaposlovanja za obdobje 2017–2020,
- zagotovitev, da so vzpostavljeni osnovni pogoji za učinkovito delovanje delovne inšpekcije,
- nadaljnje spodbujanje socialnega dialoga, tudi s krepitvijo zmogljivosti socialnih partnerjev;

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnje učinkovito izvajanje strategije zaposlovanja za obdobje 2017–2020,
- izvajanje prava EU na področju zdravja in varnosti pri delu, delovne zakonodaje in delovnih pogojev, kot je navedeno v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu, zlasti:
 - = okrepitev upravne in izvršilne zmogljivosti na področjih zdravja in varnosti pri delu ter delovne zakonodaje, zlasti delovnega inšpektorata in relevantnih pravosodnih organov,
 - = okrepitev zmogljivosti socialnih partnerjev (npr. z usposabljanjem na področju zakonodaje in standardov EU na področju zdravja in varnosti ter delovne zakonodaje),
- razvoj strateškega pristopa k zaposlovanju, katerega cilj so številnejša in boljša delovna mesta z dostojnimi delovnimi pogoji, boljše usklajevanje ponudbe delovnih mest in povpraševanja po njih na trgu dela in spodbujanje aktivne podpore in učinkovitih služb za zaposlovanje ter spodbujanje vključujočega trga dela; izvajanje nacionalnih programov za dostojno delo, dogovorjenih med Mednarodno organizacijo dela in Republiko Moldavijo,
- okrepitev zmogljivosti uprave, pristojne za razvoj in izvajanje politik zaposlovanja in socialnih politik, predvsem služb za zaposlovanje in socialnih služb.

Varstvo potrošnikov

Za pripravo na izvajanje prava EU in mednarodnih instrumentov, navedenih v ustreznih prilogi k pridružitvenemu sporazumu, bosta pogodbenici sodelovali pri:

Kratkoročne prednostne naloge

- reviziji celotnega pravnega reda Republike Moldavije na področju varstva potrošnikov, ki je bil sprejet doslej, v skladu s pred kratkim sprejetim pravnim redom EU na tem področju (kot je navedeno v Prilogi IV k pridružitvenemu sporazumu),
- izvajanju večletnega institucionalnega razvojnega načrta agencije za varstvo potrošnikov,
- izvajanju večletnega institucionalnega razvojnega načrta nacionalne agencije za varnost hrane;

Srednjeročne prednostne naloge

- vzpostavitvi in aktiviranju nacionalnega sistema, ki omogoča učinkovito komunikacijo med nacionalnimi zainteresiranimi stranmi in odpoklic nevarnih neživilskih potrošniških izdelkov,
- vzpostavitvi in aktiviranju sistema za izmenjavo informacij o nevarnih živilskih potrošniških izdelkih po zgledu sistema hitrega obveščanja EU za živila in krmo,
- povezavi različnih točk za preverjanje varnosti hrane (mejne kontrolne točke, služb za zdravje rastlin in živali ter nacionalnega centra za testiranje tal in kmetijskih rastlin ter njihovo certifikacijo) v en sam povezan informacijski sistem za upravljanje,
- nadaljnem razvoju in izvrševanju postopkov analiz in nadzora, ki temeljijo na upravljanju na podlagi tveganja, za živilske in neživilske izdelke,
- rednem ocenjevanju večletnega institucionalnega razvojnega načrta agencije za varstvo potrošnikov, ki bo po potrebi popravljen in spremenjen,
- rednem ocenjevanju večletnega institucionalnega razvojnega načrta agencije za varstvo potrošnikov, ki bo po potrebi popravljen in spremenjen,
- nadaljnji uskladitvi sanitarnih in fitosanitarnih pravnih in normativnih okvirov Republike Moldavije s pravnim redom EU,
- krepitvi upravne zmogljivosti za izvrševanje zakonodaje na področju varstva potrošnikov v Republiko Moldaviji, zlasti z usposabljanjem vladnih uradnikov in drugih predstavnikov interesov potrošnikov o prenosu zakonodaje EU v nacionalno pravo ter njenem nadaljnem izvajanju in izvrševanju.

Statistika

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali, da bi zakonodajo Republike Moldavije na področju statistike približali zakonodaji EU. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- odobritev zakona o uradni statistiki, ki je bil pripravljen na podlagi Uredbe (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ o evropski statistiki in na podlagi generičnega zakona o uradni statistiki za države Vzhodne Evrope, Kavkaza in Srednje Azije,
- odobritev klasifikacije NUTS v skladu z Uredbo (ES) št. 1059/2003 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ z nadaljnjimi spremembami in prilagoditvami,
- razširjanje končnih rezultatov popisa prebivalstva in stanovanj za leto 2014 in izboljšanje demografske statistike z razširitvijo uporabe upravnih virov podatkov,
- razvoj ocen za regionalne račune v skladu z metodologijo SNR 1993/ESR 1995,
- zagotavljanje strokovne in institucionalne neodvisnosti nacionalnega statističnega urada Republike Moldavije in izvajanje prihodnje reforme javne uprave z ohranjanjem sedanjega statusa in položaja tega urada v javni upravi;

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotavljanje izračuna „harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin“ v skladu s standardi EU,
- izvajanje metodologije SNR 2008/ESR 2010 in ponovni izračun časovnih vrst za glavne makroekonomske kazalnike v skladu z odobreno metodologijo,
- izvajanje sistema vodenja kakovosti na področju uradne statistike v skladu z evropskimi standardi.

Davčna ureditev

Pogodbenici bosta okrepili sodelovanje, da bi na podlagi standardov EU in mednarodnih standardov izboljšali in razvili davčni sistem in upravo Republike Moldavije. To bo vključevalo priprave na postopno uskladitev zakonodaje Republike Moldavije s pravom Unije in mednarodnimi instrumenti, navedenimi v Prilogi k pridružitvenemu sporazumu, zlasti prizadevanja za:

Kratkoročne prednostne naloge

- harmonizacijo davčnega zakonika Republike Moldavije, kar zadeva DDV in trošarine, z ustreznimi direktivami EU v skladu z določbami Priloge VI k pridružitvenemu sporazumu,
- nadaljnji razvoj sodelovanja z OECD in davčnimi upravami držav članic EU z izmenjavo novih izkušenj in trendov na področju obdavčenja;

Srednjeročne prednostne naloge

- izboljšanje in poenostavitev davčne zakonodaje,
- sprejetje ukrepov za zagotovitev pravične in učinkovite določitve in pobiranja neposrednih davkov,

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti (UL L 87, 31.3.2009, str. 164).

⁽²⁾ Uredba (ES) št. 1059/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS) (UL L 154, 21.6.2003, str. 1).

- približanje zakonodaje Republike Moldavije, ki ureja DDV in oprostitev plačila trošarin, zakonodaji EU v skladu s Prilogo VI k pridružitvenemu sporazumu,
- izboljšanje mednarodnega davčnega sodelovanja, da se izboljša dobro upravljanje na tem področju, in sicer z izvajanjem načel preglednosti, izmenjave podatkov in poštene davčne konkurence,
- izboljšanje zmogljivosti davčne uprave s krepitvijo upravljanja sprememb, izvajanjem institucionalne in operativne reforme, prispevanjem k procesu povezovanja z Evropo in posodobitvijo informacijske tehnologije,
- izboljšanje zmogljivosti davčne uprave, da se prepreči kopičenje zaostalih plačil, zagotovi učinkovito pobiranje davkov ter okrepi boj proti davčnim goljufijam in davčnim utajam,
- sprejetje ukrepov za harmonizacijo politik za boj proti goljufijam in tihotapljenju trošarinskih izdelkov.

Finančne storitve

Pogodbenci bosta sodelovali pri pripravah Republike Moldavije na posodobitev njenega finančnega regulativnega in nadzornega okvira, da bo skladen z mednarodno dogovorjenimi regulativnimi standardi na področju finančnih storitev, pri čemer bosta pri oblikovanju sklopa pravil, primernih za Republiko Moldavijo, izhajali iz zakonodaje EU in mednarodnih instrumentov iz ustreznih prilog k pridružitvenemu sporazumu, vključno z naslovom IV (Gospodarsko sodelovanje in sodelovanje v drugih sektorjih) navedenega sporazuma. To sodelovanje bo vključevalo naslednje ukrepe in prispevalo k doseganju naslednjih ciljev:

Kratkoročne prednostne naloge

- sprejetju ukrepov za zagotovitev preglednosti zainteresiranih strani in finančne stabilnosti zavarovalniškega trga,
- zagotovitvi, da se bodo goljufije, ki so v letu 2014 prizadele bančni sistem Republike Moldavije, temeljito, pregledno in nepristransko preiskale, da se povrnejo neupravičeno nakazana sredstva, odgovorne osebe pa privedejo pred sodišče,
- nadaljnemu izboljšanju pravnega okvira z zagotavljanjem potrebnih instrumentov in ukrepov (npr. povečanja odgovornosti zainteresiranih strani, uvedbe strožjih sankcij), da se odpravijo dejavniki, ki so privedli do bančne goljufije leta 2014, in preprečijo podobne goljufive transakcije na vseh ravneh,
- postopnemu razvoju in sprejetju okvira jamstva za vloge v skladu z mednarodno dogovorjenimi standardi,
- sprejetju zakona o nebančnih kreditnih organizacijah, ki ga je pripravila nacionalna komisija za finančne trge,
- vzpostavitvi stikov in izmenjavi informacij s finančnimi nadzorniki EU. EU bo organom Republike Moldavije zlasti zagotovila potrebno podporo pri sklenitvi sporazumov o izmenjavi informacij in sodelovanju na področju finančnih storitev z ustreznimi regulativnimi in nadzornimi organi EU (npr. z Evropsko centralno banko in organi držav članic EU),
- izmenjavi pravočasnih, relevantnih in točnih informacij o stanju veljavne zakonodaje Republike Moldavije,
- opredelitvi področij, na katerih bi bilo treba zagotoviti usposabljanje, krepitev zmogljivosti ter strokovno znanje in izkušnje;

Srednjeročne prednostne naloge

- oblikovanju novega regulativnega in nadzornega okvira, ki je v skladu z mednarodno dogovorjenimi regulativnimi standardi, vključno z novim nadzornim pristopom, orodji in instrumenti,
- vzpostavitvi celovitega okvira za izboljšanje upravljanja podjetij in upravljanja tveganja v bančnem finančnem sektorju,
- razvoju makrobonitetnega nadzornega okvira,

- krepitvi zmogljivosti za izvajanje nove zakonodaje v finančnem sektorju,
- izboljšanju upravne zmogljivosti nadzornih organov v skladu z mednarodno dogovorjenimi standardi,
- razvoju nacionalne zakonodaje o preprečevanju pranja denarja in boja proti njemu ter financiranju terorizma, zlasti z: izvajanjem zakonodaje EU na teh področjih, okrepitevijo sodelovanja s Projektno skupino za finančno ukrepanje, Svetom Evrope, zlasti z njegovim Posebnim odborom strokovnjakov za ocenjevanje ukrepov proti pranju denarja (MONEYVAL), in drugimi zadevnimi organi v državah članicah EU ter podpisom memorandumov o soglasju med finančnimi obveščevalnimi organi Republike Moldavije in držav članic EU,
- razvoju sodelovanja med državnimi organi in organizacijami, ki so pristojni za nadzor nad izvajanjem nacionalne zakonodaje za preprečevanje pranja denarja in boj proti financiranju terorizma.

Industrijska in podjetniška politika

Pogodbenci bosta sodelovali, da bi izboljšali poslovno in regulativno okolje v Republiki Moldaviji, spodbudili naložbe in poslovne dejavnosti vseh vrst podjetij, pri čemer bosta posebno pozornost namenili malim in srednjim podjetjem (MSP), vključno z mikropodjetji. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje strategije za razvoj sektorja MSP za obdobje 2012–2020 in pripadajočega akcijskega načrta v skladu z novim zakonom o MSP ter popravljenim in spremenjenim časovnim načrtom države za konkurenčnost in nacionalno strategijo za privabljanje naložb in spodbujanje izvoza za obdobje 2016–2020 in pripadajočim akcijskim načrtom,
- oblikovanje industrijske politike s poudarkom na razvoju infrastrukture in inovacijah,
- učinkovito izvajanje programa za konkurenčnost podjetij in MSP (COSME), ki vključuje pobude, kot so na primer evropska podjetniška mreža, Erasmus za mlade podjetnike in projekti sodelovanja grozdov itd., s krepitvijo zmogljivosti zadevnih institucionalnih zainteresiranih strani in zainteresiranih strani iz zasebnega sektorja v Republiki Moldaviji,
- izvajanje pobud za krepitev inovacijske zmogljivosti v skladu z novo pobudo EU4Inovation v okviru vzhodnega partnerstva, ki bodo olajšale oblikovanje ukrepov politike in pobud v podporo inovativnim podjetjem;

Srednjeročne prednostne naloge

- izvajanje časovnega načrta za posamezno državo in priporočil iz ocene pobude za mala in srednja podjetja v Evropi (Small Business Act),
- povezavo razvoja MSP s priložnostmi, ki jih ustvarja poglobljeno in celovito območje proste trgovine, med drugim tudi prek (podpornih) mrež za podjetja (kot je evropska podjetniška mreža) in grozdov, ter dokončanje razvoja namenske politike grozdov v tem okviru,
- okrepitev vloge poslovnih združenj in združenj MSP (vključno s sektorskimi združenji), da se izboljša dialog med javnim in zasebnim sektorjem,
- izvajanje konceptualnega, zakonodajnega in operativnega okvira za spodbujanje razvoja industrijske proizvodnje z modernizacijo in inovacijami kot virom novih delovnih mest, tudi prek grozdov, če je to ekonomsko utemeljeno, v Republiki Moldaviji; v zvezi s tem nadaljnji razvoj in izvajanje nove industrijske politike.

Rudarstvo in surovine

Pogodbenci si bosta izmenjali informacije o rudarstvu in surovinah, da bi bolje razumeli zadevne strateške usmeritve in politike druge strani. Razprave bodo potekale v okviru namenskega pododbora.

Turizem

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali:

Srednjeročne prednostne naloge

- vzpostaviti stike za krepitev razvoja konkurenčnega in trajnostnega turizma ter opredeliti ukrepe, potrebne za poglobitev sodelovanja med Republiko Moldavijo in gospodarskimi subjekti iz EU na področju turizma,
- nadaljevati izmenjavo dobrih praks in deliti znanje, usposabljanje in izobraževanje na področju turizma.

Kmetijstvo in razvoj podeželja

Za sodelovanje pri približevanju politike in zakonodaje skupni evropski kmetijski politiki EU (SKP) in zlasti upoštevanje zavez glede časovnega okvira na posebnih področjih, ki so določene v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu, si bosta pogodbenici skupaj prizadevali za:

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje splošnega zakona o načelih subvencioniranja na področju kmetijstva in razvoja podeželja, s čimer bi se izboljšalo izvajanje politike na tem področju,
- razvoj zmogljivosti ministrstva za kmetijstvo in prehrano na področju kmetijske statistike in ekonomske analize;

Srednjeročne prednostne naloge

- razvoj in izvajanje političnega, pravnega in institucionalnega okvira (vključno z zahtevami glede varnosti hrane, politiko kakovosti, ekološkim kmetovanjem in standardi trženja) na področju kmetijstva in razvoja podeželja,
- oblikovanje, spodbujanje in izvajanje sektorskih programov za določene kmetijske podsektorje,
- izboljšanje konkurenčnosti kmetijske proizvodnje ter diverzifikacijo gospodarskih dejavnosti na podeželju,
- oblikovanje posodobljenega in preglednega zemljiškega katastra kot podlage za spremljanje uporabe zemljišč ter spodbujanje zemljiške reforme in komasacije kmetijskih gospodarstev, da bi se izboljšala strukturni položaj agroživilskega sektorja ter izvajanje kmetijske politike in politike za razvoj podeželja,
- izboljšanje trajnostne rabe tal v agroživilskem sektorju,
- izboljšanje trajnostne rabe vodnih virov v agroživilskem sektorju z uporabo novih tehnologij,
- razvoj zmogljivosti centralnih in lokalnih uprav na področju politik razvoja podeželja,
- okrepitev zmogljivosti plačilne agencije, da se zagotovijo preglednost, učinkovitost in predvidljivost izplačane državne pomoči,
- zmanjšanje ranljivosti kmetijskega sektorja zaradi podnebnih tveganj.

Informacijska družba/digitalno gospodarstvo in digitalna družba

Pogodbenici bosta sodelovali pri uskladitvi digitalnih okolij države z enotnim digitalnim trgom EU. To bo spodbudilo ustvarjanje delovnih mest, rast in inovacije v Republici Moldaviji, kar bo koristilo zlasti mladim, saj bodo ustvarjene priložnosti za izobraževanje in zaposlovanje, lokalno ali na daljavo, ter za ustanavljanje podjetij z malo začetnega kapitala. Pogodbenici bosta zlasti sodelovali pri podpori Republike Moldavije pri izvajanju pravnega reda EU, navedenega v ustreznih prilogah k pridružitvenemu sporazumu, za:

Kratkoročne prednostne naloge

- krepitev neodvisnosti in upravne zmogljivosti nacionalnega regulatorja za elektronske komunikacije, da se zagotovi njegova zmožnost za sprejemanje ustreznih regulativnih ukrepov in uveljavljanje svojih odločitev in vseh veljavnih predpisov ter za spodbujanje poštene konkurence na trgih,
- pospešitev izvajanja enotne evropske številke za klic v sili 112 v Republici Moldaviji;

Srednjeročne prednostne naloge

- okrepitev digitalnega sektorja z izmenjavo informacij in izkušenj v zvezi z izvajanjem enotnega digitalnega trga; spodbujanje uskladitve zakonodaje Republike Moldavije z zakonodajo, dobrimi praksami in normami EU, med drugim na področju e-trgovanja, varstva podatkov v okviru odpornosti omrežja, opredelitve nacionalne strategije za kibernetično varnost, krepitev zmogljivosti nacionalne skupine za odzivanje na računalniške grožnje in opredelitve nacionalnega modela za zagotavljanje širokopasovne povezave na podeželju,
- povečanje ravni kibernetične varnosti in varstva osebnih podatkov na področju elektronskih komunikacij, da se zagotovita dostopnost in celovitost elektronskih javnih storitev ter poveča zaupanje državljanov vanje.

Javno zdravje

Pogodbenici bosta sodelovali, da:

Kratkoročne prednostne naloge

- Republiki Moldaviji olajšajo dejavno sodelovanje v zdravstvenem programu EU za obdobje 2014–2020;

Srednjeročne prednostne naloge

- se pospešijo reforme zdravstvenega sektorja in Republiki Moldaviji zagotovi podpora pri pripravah na izvajanje pravnega reda EU na področju zdravstva, kot je navedeno v prilogah k pridružitvenemu sporazumu, zlasti v zvezi z zakonodajo na področju nadzora nad tobakom, kakovosti in varnosti snovi človeškega izvora (krvi, tkiv, organov in celic) ter nevarnosti za zdravje, tudi v skladu z mednarodnimi obveznostmi Republike Moldavije na podlagi Okvirne konvencije o nadzoru tobaka in Mednarodnega zdravstvenega pravilnika,
- okrepijo pripravljenost, usposabljanje ter epidemiološko spremljanje in obvladovanje nalezljivih bolezni, med drugim s: 1) sodelovanjem Republike Moldavije v sredozemskem programu za usposabljanje na področju intervencijske epidemiologije (MediPIET), 2) sodelovanjem z Evropskim centrom za preprečevanje in obvladovanje bolezni, 3) zagotavljanjem odgovornosti države za nacionalne programe za preprečevanje in obvladovanje HIV, tuberkuloze in hepatitisa ter trajnosti teh programov ter 4) krepitevijo programov imunizacije,
- zagotovi dostop do Protokola za odpravo nezakonite trgovine s tobačnimi izdelki in njegovo izvajanje,
- okrepi nacionalno večsektorsko ukrepanje za boj proti protimikrobni odpornosti, med drugim s krepitevijo nadzora, preudarno rabo protimikrobnih snovi in obvladovanjem okužb v zdravstvenih ustanovah.

*Urbanistično načrtovanje in gradnja*Srednjeročne prednostne naloge

- Izvajanje zakonika o urbanističnem načrtovanju in gradnji za obdobje 2017–2020 s pripravo in sprejetjem sekundarne zakonodaje (osnutkov zakonov in sklepov vlade) v skladu s Strategijo za Moldavijo 2020,
- sprejetje ukrepov za pripravo načrtov za prostorsko načrtovanje na nacionalni, regionalni in okrožni ravni ter glavnih načrtov in občinskih razvojnih načrtov za spodbujanje celovite politike regionalnega razvoja.

Regionalni razvoj

Pogodbenici sodelujeta v okviru politik regionalnega razvoja in dialoga med EU in Republiko Moldavijo o regionalni politiki, da se zagotovi podpora prizadevanjem Republike Moldavije za:

Kratkoročne prednostne naloge

- nadaljnjo krepitev sodelovanja Republike Moldavije v strategiji EU za Podonavje, da bo lahko izkoristila izmenjavo izkušenj in dobrih praks s sodelujočimi regijami držav članic EU,
- izboljšanje institucionalnih ureditev in krepitev ustrezne zmogljivosti na nacionalni/regionalni/lokalni ravni, da bo lahko sodelovala v vseh programih čezmejnega sodelovanja,

- začetek sodelovanja v programih čezmejnega sodelovanja v okviru evropskega sosedskega instrumenta za obdobje 2014–2020 (skupnem operativnem programu Romunija/Republika Moldavija in skupnem operativnem programu za Črno morje) in nadnacionalnem programu za Podonavje; nadaljnje izvajanje programa za teritorialno sodelovanje med Republiko Moldavijo in Ukrajino v okviru vzhodnega partnerstva;

Srednjeročne prednostne naloge

- izvajanje strategije Republike Moldavije za regionalni razvoj za obdobje 2016–2020 v skladu z agendo Moldavija 2020 na celotnem državnem ozemlju, da bi se podprla bolj uravnotežena rast države kot celote,
- v okviru cilja zagotavljanja trajnostne gospodarske rasti v regijah iz strategije Republike Moldavije za regionalni razvoj spodbujanje zlasti regionalne gospodarske specializacije in inovacij, podjetništva in krepitve konkurenčnega gospodarskega razvojnega potenciala urbanih središč ter spodbujanje pojma pametne specializacije v zvezi z zasnovo raziskovalnih in inovacijskih strategij,
- okrepitev institucionalnih in operativnih zmogljivosti nacionalnih, regionalnih in lokalnih institucij na področju regionalnega razvoja, vključno s prizadevanji za razvoj učinkovitega sistema upravljanja na več ravneh ter jasno delitvijo odgovornosti,
- okrepljeno vključevanje zainteresiranih strani na regionalni in lokalni ravni ter utrjevanje partnerstva med vsemi stranmi, vključenimi v regionalni razvoj,
- krepitev sodelovanja Republike Moldavije v strategiji EU za Podonavje, da bi ta lahko izkoristila izmenjavo izkušenj in dobrih praks s sodelujočimi regijami držav članic EU na številnih področjih, tudi tistih, ki so zajeta v pridružitvenem sporazumu.

Ribiška in pomorska politika

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali:

Kratkoročne prednostne naloge

- spodbujati integriran pristop k pomorskim zadevam z imenovanjem nacionalne kontaktne točke in sodelovanjem pri pobudah EU, ki obsegajo celoten morski bazen, da bi se opredelila področja skupnega interesa za sodelovanje in razvoj projektov na območju Črnega morja;

Srednjeročne prednostne naloge

- okrepiti sodelovanje in si prizadevati za trajnosten ribolov v Črnem morju, in sicer v dvostranskih in večstranskih okvirih v skladu z Bukareško deklaracijo vseh obalnih držav, ki je bila sprejeta leta 2016, ter na podlagi ekosistemskega pristopa k upravljanju ribištva,
- povečati obseg upravnega, znanstvenega in tehničnega sodelovanja, da bi se okrepili spremljanje in nadzor ribolovnih dejavnosti ter trgovine z ribiškimi proizvodi in njihova sledljivost za učinkovit boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

2.7 Povezljivost, energetska učinkovitost, podnebni ukrepi, okolje in civilna zaščita

Energija

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za izboljšanje energetske varnosti z večjo diverzifikacijo ter večjo energetske učinkovitostjo in uporabo energije iz obnovljivih virov. Skupni cilj ostaja vzpostavitev konkurenčnega in preglednega energetskega trga v Republiko Moldaviji in njegova popolna povezava z energetskega trgom EU.

Kratkoročne prednostne naloge

- Okrepitev neodvisnosti agencije ANRE, tudi z depolitizacijo postopka imenovanj in razrešitve direktorjev ter z določitvijo avtonomnega proračuna. Republika Moldavija bo v ta namen na pregleden in vključujoč način sprejela nov energetske zakon in izvedla vsa priporočila iz pregleda agencije ANRE, ki ga je opravil Sekretariat Energetske skupnosti,

- nadaljnje prizadevanje za povezavo energetskega trga Republike Moldavije z energetskim trgom EU,
- izvajanje novega zakona („tretji energetski sveženj“) o električni energiji s sprejetjem potrebnih ukrepov, predpisanih z zakonom, in sprejetjem potrebne sekundarne zakonodaje,
- dosledno izvajanje zavez in dogovorov, ki jih je sprejela Republika Moldavija, tudi tistih, ki so navedeni med cilji finančnih programov Mednarodnega denarnega sklada, kot so poplačilo vseh stroškov zaradi preteklih carinskih odstopanj, v skladu s priporočili Sekretariata Energetske skupnosti,
- izvajanje novega zakona („tretji energetski sveženj“) o zemeljskem plinu,
- nadaljnje prizadevanje za odpravo nakopičenih dolgov v energetskem sektorju v skladu s priporočili Mednarodnega denarnega sklada,
- sprejetje ukrepov za večjo odprtost trga za zemeljski plin,
- dokončanje pravne ločitve in priprava popolne ločitve lastništva družbe Moldovatransgas ob upoštevanju sklepa ministrskega sveta energetske skupnosti o časovnem razporedu za ločevanje lastništva podjetij v sektorju zemeljskega plina,
- izvedba časovnega načrta za izboljšanje medsebojnih povezav za električno energijo in plin med Republiko Moldavijo in Romunijo; enaki konkurenčni pogoji v smislu enakih osnovnih pravil glede dostopa do trga, infrastrukture in odprtosti, pa tudi združljivi okoljski in varnostni standardi bodo v prihodnje spodbudili obsežno trgovino z električno energijo in plinom med EU in Republiko Moldavijo,
- dokončanje prestrukturiranja družbe Termoelectrica,
- izboljšanje in zagotavljanje preglednosti javnih razpisov in naročil za dobavo električne energije,
- razvoj podpornih shem, upravnih predpisov in drugih ukrepov, potrebnih za spodbujanje uporabe energije iz obnovljivih virov, na podlagi zakonodaje o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov,
- priprava in izvajanje akcijskega načrta glede strateških zalog nafte v skladu z obveznostjo Energetske skupnosti,
- uskladitev zakona o energetske učinkovitosti stavb in uvedba ustreznih in preglednih podpornih mehanizmov za ukrepe za energetske učinkovitost v javnih stavbah in gospodinjstvih,
- opredelitev in izvedba ukrepov za povečanje konkurence na trgih električne energije in zemeljskega plina ter diverzifikacija virov energije ob hkratnem zagotavljanju nediskriminacije operaterjev,
- sprejetje ukrepov za skladnost z uredbo (uredbami) o zanesljivi oskrbi;

Srednjeročne prednostne naloge

- nadaljnje prizadevanje za zmanjšanje izgub pri prenosu in distribuciji v omrežjih električne energije, zemeljskega plina in ogrevanja,
- sprejetje in izvajanje akcijskega načrta za povečanje deleža obnovljivih virov energije v skupni bruto porabi energije na 17 % do leta 2020,
- sprejetje novega zakona o energetske učinkovitosti v skladu z Direktivo 2012/27/EU in nadaljnja razširitev označevanja porabe energije in drugih virov na novih proizvodih,
- nadaljnji razvoj konkurence na trgih električne energije in zemeljskega plina, da se doseže potrebna stopnja likvidnosti, ki bi omogočila razvoj organiziranih konkurenčnih trgov,
- opredelitev korakov in ukrepov, ki jih je treba sprejeti za postopen prehod na tržno zasnovane (konkurenčne) mehanizme oblikovanja cen, na podlagi rednega vrednotenja tržnih pogojev,
- izboljšanje metodologije za določanje tarif, da se zagotovi preglednost in povračilo stroškov v skladu s priporočili Mednarodnega denarnega sklada in Energetske skupnosti,
- izvedba popolne ločitve lastništva družb Moldovagas in Moldovatransgas ter sprejetje novih tarif pri vstopu ali izstopu v sektorju zemeljskega plina,

- opredelitev in izvajanje ukrepov za okrepitev socialne podpore in zaščito ranljivih potrošnikov,
- dokončanje medsebojnih povezav za energijo z Romunijo (in/ali Ukrajino) in sprejetje ukrepov za povezovanje regionalnega trga; enaki konkurenčni pogoji v smislu enakih osnovnih pravil glede dostopa do trga, infrastrukture in odprtosti, pa tudi združljivi okoljski in varnostni standardi bodo v prihodnje spodbudili obsežno trgovino z električno energijo in plinom med EU in Republiko Moldavijo,
- začetek spletne izmenjave podatkov o sevanju v okolju s pospešitvijo pristopa Republike Moldavije k Evropski radiološki platformi za izmenjavo podatkov,
- posodobitev energetske strategije do leta 2030 v skladu z zadnjim približanjem zakonodaje in rezultati na področju medsebojnega povezovanja.

Promet

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali zagotoviti nadaljnje izvajanje zakonodaje EU, navedene v prilogah k pridružitvenemu sporazumu, in podpreti Republiko Moldavijo. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- izvajanje programa reform in prestrukturiranja za železniški sektor,
- okrepitev prizadevanj za izvajanje zakonodaje EU na področju letalstva, da se v celoti izkoristi sporazum o skupnem zračnem prostoru med EU in Republiko Moldavijo,
- vzpostavitev svobodne in poštene konkurence v letalskem sektorju, zlasti vključitev klavzul o nediskriminatornem dostopu do letališča v koncesijo za letališče Kišinjev ter ponovna vzpostavitev učinkovite konkurence v sektorju zemeljske oskrbe;

Srednjeročne prednostne naloge

- izvajanje celovite prometne in logistične strategije za obdobje 2013–2022,
- zagotovitev sklada za ceste ob zagotavljanju rednega financiranja za izvajanje pogodb za vzdrževanje na podlagi uspešnosti,
- izvajanje potrebnih reform, da se lahko Republika Moldavija, takoj ko bo mogoče, črta s črnega seznama Pariškega memoranduma o soglasju,
- razvoj infrastrukture, zlasti s pripravo in izvajanjem dodatnih projektov za razvoj razširjenega osrednjega omrežja TEN-T, kot je bilo dogovorjeno na ministrskem srečanju na dnevih TEN-T v Rotterdamu leta 2016,
- prizadevanja, da države članice EU proučijo možnost postopnega odprtja trga cestnega prevoza na podlagi napredka, ki ga je Republika Moldavija dosegla pri prenosu ustreznega pravnega reda EU.

Okolje

Pogodbenici bosta sodelovali pri pripravah za izvajanje zakonodaje EU in mednarodnih standardov ter si zlasti prizadevali:

Kratkoročne prednostne naloge

- zagotoviti nadaljnje izvajanje upravnih reform institucij, pristojnih za okolje, in vzpostavitev ustrezne upravne zmogljivosti za izvajanje poglavja o okolju iz pridružitvenega sporazuma,
- doseči napredek pri približevanju pravnemu redu na področju okolja s sprejetjem glavnega pravnega okvira v zadevnem sektorju, tj. zakonov o zaščiti zraka, kemičnih snoveh in industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja),
- izvajati zakone o strateški presoji vplivov na okolje in ravnanju z odpadki,
- razviti in sprejeti izvedbene mehanizme za uporabo presoje vplivov na okolje in strateške presoje vplivov na okolje, da bi se okolje kot medsektorsko vprašanje vključilo v druga ključna področja politike,

- razviti in sprejeti nacionalne strategije, programe in načrte o zaščiti zraka, ravnanju s kemikalijami in upravljanju voda;

Srednjeročne prednostne naloge

- sprejeti potrebno izvedbeno zakonodajo v različnih okoljskih podsektorjih, zlasti o kakovosti voda in njihovem upravljanju, ravnanju z odpadki, ravnanju s kemikalijami, varstvu narave, kakovosti zraka in industrijskem onesnaževanju, da se izpolnijo obveznosti, opisane v pridružitvenem sporazumu,
- okrepiti razvoj zelenega gospodarstva v Republiki Moldaviji,
- zagotoviti nadaljnje izvajanje okoljske strategije za obdobje 2014–2023 in nacionalnih strategij za oskrbo z vodo in sanitarne storitve, ravnanje z odpadki in ohranjanje biotske raznovrstnosti,
- pregledati zakonodajo o ravnanju z odpadki, da se prouči možnost uvedbe strožjih okoljskih določb.

Podnebni ukrepi

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali za okrepitev dialoga in sodelovanja na področju podnebnih sprememb, da se:

Kratkoročne prednostne naloge

- nadalje opredeli časovni načrt za izvajanje nacionalno določenega prispevka;

Srednjeročne prednostne naloge

- začne izvajati Pariški sporazum o podnebnih spremembah,
- zagotovi izvajanje strategije za prilagajanje podnebnim spremembam in njenega akcijskega načrta za obdobje do leta 2020,
- začne izvajati strategija za razvoj z nizkimi emisijami ogljika za obdobje do leta 2030 v zvezi z načrtovanimi, nacionalno določenimi prispevki (INDC) države,
- izboljšajo medinstitucionalno in medsektorsko usklajevanje ter vključitev prilagajanja podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic v politike in načrte na vseh ravneh,
- zakonodaja v Republiki Moldaviji še bolj približa veljavnim aktom EU in mednarodnim instrumentom, kakor je predvideno v pridružitvenem sporazumu v skladu s priložo XII k temu sporazumu,
- okrepi okvir preglednosti za podnebne ukrepe v Republiki Moldaviji, zlasti z zanesljivim nacionalnim sistemom za spremljanje podnebnih politik, ukrepov in emisij toplogrednih plinov ter poročanje o njih, ki temelji na modelu EU.

Civilna zaščita

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali:

Kratkoročne prednostne naloge

- oblikovati ureditve za okrepitev dvostranskega sodelovanja na področju civilne zaščite, da bi se Republika Moldavija približala mehanizmu Unije na področju civilne zaščite,
- spodbujati sprejetje in izvajanje smernic EU o podpori države gostiteljice,
- začeti dialog o političnih vidikih preprečevanja nesreč ter pripravljenosti in odziva nanje z izmenjavo dobrih praks, organizacijo skupnega usposabljanja, vajami, študijskimi obiski in delavnicami ter povzemanjem spoznanj, pridobljenih pri dejanskem posredovanju v izrednih razmerah in vajah,

- še naprej razvijati ukrepe za preprečevanje z izobraževanjem, usposabljanjem in obveščanjem splošnega prebivalstva, zlasti mladih, o pomembnih tveganjih;

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotoviti učinkovito komuniciranje 24 ur na dan, vključno z izmenjavo zgodnjih opozoril in informacij o izrednih razmerah večjega obsega, ki zadevajo EU in Republiko Moldavijo ter tretje države, v katerih katera koli od pogodbenic sodeluje pri odzivanju na nesreče,
- olajšati medsebojno pomoč v izrednih razmerah, zlasti prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite, kot je primerno in glede na razpoložljivost zadostnih virov,
- doseči napredek pri razvoju ocenjevanja in kartiranja tveganj nesreč na ravni države ter podpreti razvoj elektronskega atlasa regionalnega tveganja in zagotoviti njegovo učinkovito uporabo na nacionalni ravni,
- izboljšati bazo znanja o tveganjih nesreč ter gospodarskih izgubah s krepitvijo sodelovanja v zvezi z dostopnostjo in primerljivostjo podatkov,
- izboljšati politike preprečevanja za večje nezgode pri delu, ki vključujejo nevarne snovi, v skladu z določbami pravnega reda EU in najboljšimi praksami,
- izboljšati sodelovanje, ki bo omogočilo zanesljivejšo civilno zaščito in sistem obvladovanja tveganja nesreč v Republici Moldaviji na podlagi dobrih praks EU in tesnejšega sodelovanja z mehanizmom EU na področju civilne zaščite.

2.8 Mobilnost in medosebni stiki

Izobraževanje, usposabljanje in mladi

Pogodbenici bosta sodelovali pri celoviti posodobitvi in reformi izobraževalnega sistema, v skladu s potrebami mladih in države, ki je pošten do učencev, dijakov in študentov iz vseh socialnih in geografskih okolij, učinkovit v smislu uporabe virov in družbi vzbuja zaupanje v dobro kakovost človeških virov in rezultatov ter sisteme za usposabljanje in mlade v Republici Moldaviji. To sodelovanje bo vključevalo:

Kratkoročne prednostne naloge

- dokončno sprejetje vseh podzakonskih predpisov, kar bo omogočilo dosledno izvajanje novega zakonika o izobraževanju na vseh ravneh izobraževanja,
- povečanje upravne zmogljivosti ministrstva za izobraževanje in podrejenih organov,
- vzpostavitev sistema kazalnikov rezultatov, ki odražajo pomembnost rezultatov, doseženih v okviru izobraževalnega sistema,
- izboljšanje kakovosti začetnega usposabljanja učiteljev, kakovosti postopkov zaposlovanja in povečanje privlačnosti delovnih mest v sektorju izobraževanja, tudi z višino finančnih spodbud,
- spodbujanje sistemskega sodelovanja med izobraževalnim sistemom in zasebnim sektorjem zaradi usklajevanja s potrebami na trgu dela,
- nadaljevanje in ustrezno financiranje reforme poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da se izpolnijo cilji razvojne strategije in akcijskega načrta za poklicno izobraževanje in usposabljanje (2013–2020) in zadostijo potrebe trga dela,
- sprejetje pravnega okvira za sektorske odbore,
- izvajanje skupnih dejavnosti in izmenjav, ki nadalje spodbujajo vključevanje Republike Moldavije v evropski visokošolski prostor, in sicer v okviru njenega članstva v bolonjskem procesu,
- spodbujanje akademskega sodelovanja, krepitve zmogljivosti ter mobilnosti študentov in univerzitetnega osebja prek programa Erasmus+ ter ukrepov Marie Curie za mobilnost in usposabljanje raziskovalcev,
- polno izvajanje naslova VII zakonika o izobraževanju (Vseživljenjsko učenje) v sodelovanju z ministrstvom za delo,

- spodbujanje vključevanja ustreznih zainteresiranih strani v vse oblike vseživljenjskega učenja za nadaljnji poklicni razvoj, da se bodo približale potrebam trga dela,
- izvajanje nacionalne strategije razvoja mladinskega sektorja,
- izboljšanje izmenjav in sodelovanja na področju neformalnega izobraževanja za mlade in mladinske delavce, da bi se spodbujal medkulturni dialog in podpirala civilna družba, vključno s programi EU na področju mladine.

Srednjeročne prednostne naloge

- zagotovitev stalne udeležbe pri preizkusih PISA,
- nadaljevanje reform v osnovnem izobraževanju, da se izboljša kakovost izobraževanja učiteljev, posodobi učni načrt in pogosteje izvaja ocena uspešnosti,
- zmanjšanje stopnje zgodnjega opuščanja šolanja,
- povezovanje izobraževanja z raziskavami in inovacijami ter ekonomskim in socialnim okoljem,
- prizadevanje za posodobitev javnih visokošolskih ustanov, zlasti z racionalizacijo mreže, da bi postale privlačnejše in konkurenčnejše, ter z večjo preglednostjo pri zaposlovanju osebja,
- izvedbo zunanjega vrednotenja in akreditacije vseh programov za vse tri stopnje (diplomske, podiplomske, doktorske) in vse visokošolske ustanove,
- izvedbo zunanjega vrednotenja in akreditacije ponudnikov izobraževanja za odrasle,
- povečanje vseživljenjskega učenja,
- izvajanje in podpiranje strateškega pristopa k poklicnemu izobraževanju in usposabljanju zaradi uskladitve sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja Republike Moldavije s strukturami poklicnega izobraževanja in usposabljanja EU, kot bile posodobljene v okviru kopenhavskega procesa in njegovih instrumentov,
- nadaljnjo krepitev sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja z doslednim izvajanjem akcijskega načrta za strategijo razvoja poklicnega izobraževanja in usposabljanja (2013–2020).

Raziskave in inovacije

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali:

Kratkoročne prednostne naloge

- sprejeti nove spremembe zakonodaje na področju raziskav na podlagi nedavno opravljenega pregleda raziskovalnega sistema Republike Moldavije, ki se je izvedel prek mehanizma za pomoč politikam in je v skladu z novim zakonikom o izobraževanju,
- vzpostaviti nove strukture, ki bodo prevzele vlogo usklajevanja raziskav in inovacij na ravni države;

Srednjeročne prednostne naloge

- olajšati vključevanje Republike Moldavije v evropski raziskovalni prostor (ERP),
- okrepiti sodelovanje Republike Moldavije v dejavnostih programa Obzorje 2020,
- napredovati pri izvajanju strategije za raziskave in razvoj do leta 2020, akcijskega načrta in inovacijske strategije za obdobje 2013–2020 z naslovom Inovacije za konkurenčnost ter priporočil iz medsebojnega strokovnega pregleda v okviru mehanizma za podporo politikam programa Obzorje 2020,

- okrepiti človeške, materialne in institucionalne vire, da bi se izboljšale raziskovalne in inovacijske zmogljivosti,
- integrirati agendo za odprto znanost.

Kultura, avdiovizualna politika in mediji

Kultura

Pogodbenici si bosta skupaj prizadevali:

Kratkoročne prednostne naloge

- spodbujati izvajanje Konvencije Unesca iz leta 2005 o zaščiti in spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja,
- spodbujati sodelovanje avdiovizualnih izvajalcev in izvajalcev s področja kulture iz Republike Moldavije v programih EU, zlasti programu Ustvarjalna Evropa;

Srednjeročne prednostne naloge

- sodelovati pri razvoju vključujoče kulturne politike v Republiki Moldaviji ter ohranjanju in spodbujanju kulturne in naravne dediščine,
- okrepiti zmogljivosti za razvoj kulturnega podjetništva v kulturnem in ustvarjalnem sektorju (vključno s kulturno dediščino) in za zagotavljanje kulturnih storitev.

Avdiovizualna politika in mediji

Pogodbenici bosta sodelovali pri pripravah za izvajanje zakonodaje EU, navedene v prilogah k pridružitvenemu sporazumu. To sodelovanje bo vključevalo podporo Republiki Moldaviji pri:

Kratkoročne prednostne naloge

- krepitvi zmogljivosti in neodvisnosti regulativnih organov/teles, pristojnih za medije, ter zlasti prizadevanju za popolno neodvisnost avdiovizualnega koordinacijskega sveta,
- spremembi zakonodaje, da se zagotovi, da se javna finančna pomoč za medije dodeli na podlagi strogih, objektivnih meril, ki se enako uporabljajo za vse javne medije in radiotelevizije,
- možnostih za sodelovanje v izbranih programih EU in dejavnostih agencij EU, ki se osredotočajo na države evropske sosedске politike, pri čemer se bodo te možnosti preučile v sodelovanju z Evropsko komisijo,
- oblikovanju novega zakona o oglaševanju v skladu z novim zakonikom o avdiovizualnih storitvah, ki bo kmalu sprejet, in evropskimi standardi, da se v zadevnem sektorju vzpostavi učinkovita konkurenca.

Srednjeročne prednostne naloge

- obravnavi koncentracije lastništva medijev v skladu z dobrimi praksami EU,
- prizadevanjih za sprejetje avdiovizualne zakonodaje v skladu z evropskimi standardi; izmenjavi mnenj o avdiovizualni politiki in veljavnih mednarodnih standardih; sodelovanju v boju proti rasizmu in ksenofobiji v avdiovizualnem in medijskem prostoru.

Sodelovanje v agencijah in programih EU

Srednjeročne prednostne naloge

Pregled izvajanja protokola o sodelovanju v programih EU na podlagi dejanskega sodelovanja Republike Moldavije v posebnih programih EU.

2.9 Obveščanje javnosti in prepoznavnost

Kratkoročne prednostne naloge

— Zagotovitev ustrezno obrazloženega obveščanja o priložnostih in posledicah Pridružitvenega sporazuma EU-Republika Moldavija s poudarkom na poglobljenem in celovitem območju proste trgovine;

zagotovitev ustrezne prepoznavnosti vseh projektov in programov EU, pa tudi njihovega učinka, s tesnim sodelovanjem z medijskimi hišami, civilno družbo in poslovno skupnostjo na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.
